

Україна неймовірних талантів

Вип. 2

Бібліографічний покажчик

Одеса - 2024

Знайомимося, пишаймося видатними українцями [Текст]: бібліогр. покажч. : Вип. 2. / Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін., Одес. обл. б-ка для юнацтва, інформац. – бібліогр. від. ; [підгот. Л.Г. Сухарева ; техн. ред. Т. О. Величко ; відп. за вип. О.А. Чоловська]. – Одеса, 2024. – 93 с.

Основна мета бібліографічного покажчика – показати українців як учасників розвитку світових тенденцій, успішних проектів та здобутків на світовому, та міжнаціональному рівні.

Покажчик створений для висвітлення відомих особистостей українського походження, у тому числі й одеситів, які стали всесвітньо відомими у різних галузях: наука, техніка, культура, медицина, ІТ-технології, мистецтво тощо. Другий випуск присвячений діячам у галузі культури.

У покажчику зібрані відомості про видатних вихідців з України та про їхню діяльність. В ньому мало класиків, переважно є ті, хто співзвучний часу, хто створює культуру сучасної України прямо сьогодні і впливає на те, якою вона буде завтра.

Матеріали розміщено в алфавітному порядку прізвищ діячів (ми не вважаємо за можливе ранжувати їх за ступенем внеску в культуру, мистецтво).

Видання буде корисне учням, студентам, викладачам, бібліотечним фахівцям та читачам, які цікавляться історією України, її видатними постатями.

Електронна версія покажчика буде розміщена на сайті Одеської обласної бібліотеки для юнацтва: <https://surl.li/ylnwtt>

Матеріал підготувала Ліна Сухарева, головний бібліограф ІБВ

Відповідальний за випуск: Олена Чоловська

Редактор: Швець Анастасія

Технічне редагування: Тетяна Величко

Від укладачки

Велич кожної країни — у людях, які в ній живуть. І особливо — у тих, хто зробив значний внесок у розвиток історії, культури, мистецтва. Історію творять не події, а люди, які ці події пережили. Кожна маленька й велика подія їх життя є частиною більшого. Художники, поети, актори, письменники, народні майстри - кожен з них зробив значний внесок у становлення й розвиток нашої держави, кожен залишив помітний слід в історії країни.

Українці заявили про себе не тільки у боротьбі за свободу та державність. Світ без багатьох наших діячів у галузі культури, мистецтва не був би таким, як є зараз. У бібліографічному покажчику - 16 постатей, невелика частина видатних українців та іноземців з українським корінням, талановитих і наполегливих людей, які вразили весь світ своєю відданістю Україні. Це - ключові фігури української культури, світові зірки. Серед них: художники, видатні живописці і скульптори, поети, прозаїки, драматурги, актори, режисери, композитори, співаки, перформери.

Вони надихають, допомагають краще вивчити історичну епоху через їхній досвід. Бо серед українців вистачає своїх Роменів Ролланів, Пабло Пікассо, Лучано Паваротті. Знайомтесь з ними, відкривайте їхню історію, надихайтесь їхньою творчістю!

Вони — наша гордість і приклад для майбутніх поколінь.

Десятки українців змінюють хід історії, створюють шедеври, підкорюють світ та досягають висот у мистецтві. Про кого варто знати усьому світу? Чия праця найяскравіше демонструє особливості української культури? Виразні, яскраві, непересічні. Важко вибрати "най-най" із тисячі неперевершених геніїв слова, музики, мистецтва. Але не можна "осягнути неосяжне", тому доведеться...

Невелика примітка: оскільки матеріал підготовлений одеською бібліотекою, то ми більше уваги приділили представникам з Одеси.

ЛІТЕРАТУРА

Платформа Ковчег «Україна» (<https://www.kovcheg.ua/luk>): «...Україну вимріяли поети, описали прозаїки, а головні українські архетипи розклали на ролі драматурги. Утім бути письменником в Україні завжди було справою небезпечною для життя. Історія української літератури така ж трагічна, як і історія самої України. Але ці відчайдухи в умовах переслідувань і заборон писати й видавати українською, зумили створити велетенський корпус текстів, гідних світового поцінування».

Жадан Сергій

(1974)

Український поет, прозаїк, перекладач, громадський активіст, волонтер, військовослужбовець (у березні 2024 року мобілізувався до лав бригади «Хартія» Національної гвардії України), фронтмен гуртів «Жадан і Собаки» та «Лінія Маннергейма».

Книги Жадана читають у всьому світі, найбільшою популярністю його твори користуються в Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Польщі, Франції, Італії, Угорщині, та Латвії. Його збірки перекладені 20 мовами.

Ще у 2016 році видання зі світовим ім'ям «The New Yorker» опублікувало гучний матеріал під назвою «Поет зі Сходу України, де все руйнується», де головною тезою стало те, що Жадан – це винятковий приклад автора з України, який має неабиякий вплив на думки іноземців по всьому світу.

Сергій народився 23 серпня 1974 року в місті Старобільськ, Луганської області. 1996 року закінчив Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, факультет українсько-німецької філології. З 1996 до 1999 року навчався в аспірантурі. Захистив дисертацію, присвячену українському футуризму: «Філософсько-естетичні погляди Михайля Семенка» (2000 р.). Із 2000 року — викладач кафедри української та світової літератури університету.

Із 2004 року — письменник, поет. Ще з 1991 року був одним з організаторів харківського неофутуристського літературного угруповання «Червона Фіра» - яскравого прикладу харківського андерграунду. На Жадана-поета вплинули як українські автори минулого – наприклад, футуристи, так і західні автори. Серед останніх, як неодноразово згадував сам поет, окреме місце займають Чарльз Буковскі, пізніше Патті Сміт, п'єси якої Жадан перший в Україні переклав українською. Сьогодні в доробку Жадана – понад 10 поетичних збірок. Перший роман Жадана, «Депеш Мод», вийшов друком у 2004 році. Його події відбуваються в 1993 р. Автор запевняє, що 99% написаного – щира документальна правда. «Депеш мод» окреслив питання, які Жадан досліджуватиме в наступних романах: яким є це непросте покоління, що формувалося в 90-ті й застрягло між двома епохами? Що впливає на його представників, чи вдасться їм вийти з ярма пострадянської людини з усіма її травмами? Ця тема буде важливою і в наступному романі «Anarchy in the UKR» (2005 р.), і у «Ворошиловграді» (2010 р.) найвідомішому його романі. Там є і драматична напруга, і любов, і біженці, і бездушні бізнесмени, і навіть один таємничий олігарх. Є і описи природи, і ліричні відступи, повчання. Цікаві його романи «Месопотамія» (2014 р.), «Інтернат» (2017 р.), та драматичні твори «Хлібне перемир'я» (2020 р.), «Вишиваний. Король України» (2021 р.). Жадан пише також поезії, есеї, повісті, оповідання.

У березні 2022 року Комітет літературознавчих наук Польської академії наук висунув Сергія Жадана на Нобелівську премію з літератури: *«Ми прийняли ухвалу про висунення Сергія Жадана на Нобелівську премію у галузі літератури. Жадан – один серед найвидатніших поетів України та блискучий*

прозаїк, його твори перекладені багатьма мовами та нагороджені у світі, – ми переконані, що це письменник щабля Нобелівської премії. Його голос як поета вже багато років має особливе значення для українців. Вільна Україна значною мірою говорить і думає словами Жадана, уважно вслухається у них».

Література – не єдина любов Сергія Жадана. Він - учасник двох харківських гуртів: «Жадан і собаки» і «Лінія Маннергейма». Разом музиканти випустили чотири альбоми, об'їздили всю Україну та Європу й мають численну армію фанатів і фанаток.

Також він знявся в епізодах кількох фільмів: «Поводир», «Любові стане на всіх», «Дике поле».

Сергій Жадан має безліч літературних та міжнародних нагород у Швейцарії, Польщі, Німеччині та США, головними з яких є: номінація на престижній літературній премії PEN America Literary Awards; премія Свободи від швейцарської фундації Ширрм ахера; премія миру в Німеччині; премія Ганни Арендт за політичне мислення.

Твори

Жадан, С. Anarchy in the UKR. [Текст] : роман / С. Жадан; Луганський щоденник [Текст] : нарис. - Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. - 240 с.

Жадан, С. Антена [Текст] : поезії / С. Жадан. - Чернівці : Meridian Czernowitz, 2018. - 304 с.

Жадан, С. Арабески [Текст] : зб. оповід. / С. Жадан. - Чернівці : Meridian Czernowitz, 2024. - 136 с.

Жадан, С. Атлас автомобільний доріг України [Текст] / С. Жадан. // 20 письменників сучасної України : [зб. до 20-й річниці незалежності України] / [упоряд. і передм. О.В. Красовицького]. - Х. : Фоліо, 2011. - С.: 69- 82.

Жадан С. Балади про війну і відбудову [Текст] : нова книга віршів / С. Жадан. - Л. : Кальварія, 2001. - 100 с.

Жадан С. Біг Мак. Презавантаження [Текст] : збірка / С.В. Жадан. - Х. : Клуб сімейного дозвілля, 2015. - 304 с.

Жадан С. Вишиваний. Король України [Текст] : лібрето опери / С.В. Жадан. - Чернівці : Меридіан Черновіц, 2020. - 112 с.

Жадан С. Вогнепальні й ножові [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. - 160с.

Жадан С. Ворошиловград [Текст] : роман / С.В. Жадан. - Х. : Клуб сімейного дозвілля, 2018. - 320 с.

Жадан С. Гімн демократичної молоді [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Фолю, 2011. - 223 с.

Жадан С. Госпелс і спірчуелс [Текст] : (духов. співи растаманів північ. Причорномор'я) : міні-книжка / С.В. Жадан. - Х. : Фолю, 2012. - 126 с.

Жадан С. Господь симпатизує аутсайдерам [Текст] : 10 книг віршів / С.В. Жадан. - 2-ге вид. - Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. - 512 с.

Жадан С. Депеш Мод [Текст] : [роман] / С.В. Жадан; Післямова П.А. Загребельного. - Х. : Фолю, 2009. - 229 с.

Жадан С. Динамо Харків [Текст] : вибрані вірші / С.В. Жадан. - 6-те вид. - К. : А-БА-ЬА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. - 304 с.

Жадан С. Ефіопія [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Фолю, 2011. - 121с.

Жадан С. Життя Марії [Текст] : кн. віршів і перекладів / С. Жадан. - Чернівці : Meridian Czernowitz, Книги- XXI, 2015. - 184 с.

Жадан С. І мама ховала це у волоссі [Текст] / С. Жадан. // Лузина, Л. Палата №7 : сборник / Л. Лузина; С. Жадан - Х. : Фолю, 2013.

Жадан С. Інтернат [Текст] : роман / С. Жадан. - Чернівці : Meridian Czernowitz, 2017. - 336 с.

Жадан С. Капітал [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Фолю, 2007. - 797 с.

Жадан С. Месопотамія [Текст] : зб. оповідань і віршів / С.В. Жадан. - Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. - 368с.

Жадан С. Прощання слов'янки [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Фоліо, 2011. - 409 с.

Жадан С. Псалом авіації [Текст] : вірші / С.В. Жадан. - Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2021. - 160 с.

Жадан С. Скрипниківка [Текст] : нова кн. віршів / С.В. Жадан. - Чернівці : Меридіан Черновіц, 2023. - 144 с.

Жадан С. Список кораблів [Текст] : нові вірші, 2018-2019 / С.В. Жадан. - Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2021. - 160 с.

Жадан С. Тамплієри [Текст] : нові вірші, 2015-2016 / С. Жадан. - Чернівці : Meridian Czernowitz, Книги- XXI, 2016. - 120 с.

Жадан С. Хлібне перемир'я [Текст] : п'єса / С.В. Жадан. - Чернівці : Меридіан Черновіц, 2020. - 128 с.

Жадан С. Цитатник [Текст] / С.В. Жадан. - Х. : Фоліо, 2008. - 215с.

Бібліографія

Бадін Є. Ворожіння на слові: про поезію Сергія Жадана [Текст] / Є. Бадін // Березиль . – 2011. - № 9/10 . – С. 34-39.

Бондар-Терещенко І. Донбаська сага [Текст] : [Жадан С. «Марк Шейдер»] / І. Бондар-Терещенко // Культпросвіток : літ.- критич. статті. - Луцьк : Твердиня, 2010. - С.165-167.

Бутурлим Т. Як мислити позитивно у складних соціально-політичних умовах ХХІ ст. [Текст] : урок в 11 класі за поезією Сергія Жадана / Т. Бутурлим // Дивослово. - 2017. - № 6. - С.12-16.

Голобородько Я. Ді – джей української прози Сергій Жадан [Текст] / Я. Голобородько // Слово і час . - 2010 .- С. 100 -107.

Десятерик Д. Історія одного безумства [Текст] : [про збірку оповідань «Біг Мак»] / Д. Десятерик // День . – 2003. – 22 жовт. – С. 6.

Концов О. Бензоколонка далеко в степу [Текст] : [про книгу «Ворошиловград»] / О. Концов // День . – 2010. – 15-16 жовт. – С. 6.

Web-бібліографія

Вєнкїна К. , Куницький О. Сергію Жадану вручили Премію миру німецьких книготорговців літератури [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/3QJ0daA> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 23. X. 2022. - Перевірено: 6.08. 2024.

Голос нації : за що ми любимо Сергія Жадана літератури [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://bit.ly/3DhS4H6> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 23. VIII. 2023. - Перевірено: 6.08. 2024.

Терещук Г. Сергій Жадан про нову поетичну книгу, європейські гастролі, прем'єру у Львові, піар і розлучення [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/4bqarGl> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 08. V. 2023. - Перевірено: 6.08. 2024.

Черкасова Т. Сергій Жадан : досьє на хлопця зі Старобільському, який став живим класиком української літератури [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/4bHTpUB> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 26. X. 2023. - Перевірено: 4.08. 2024.

Марія Матіос

(1959)

Українська поетеса, прозаїк, публіцист та політична діячка. Авторка понад 25 книг прози та поезії. Лауреат Шевченківської премії, тричі переможниця премії «Книжка року», володарка Гран-прі «Коронації слова». Її твори перекладені багатьма мовами світу: івритом, азербайджанською, англійською, німецькою, румунською, французькою, польською, японською тощо. Друкувалися у Канаді, США, Китаї, Хорватії, Польщі та інш.

Марія Матіос корінна гуцулка з Буковини. Тут, у селі Розтоки Путильського району Чернівецької області у звичайній сільській інтелігентній родині 19 грудня 1959 року, побачила світ Марія. Поетичної мови навчалася у своїх предків. Її бабуся, із хутора Сірук, Чернівецької області, розмовляла афоризмами, за це її називали Соломоном. Прадід – був письменником, але грамоти не знав. Мама майбутньої письменниці – вчителька, і саме завдяки їй дівчинка рано зрозуміла силу слова. Пізніше вона стане талановитою поетесою, авторкою низки визначних прозових творів та публіцистики.

Перші вірші надрукувала в 15 років. Випускниця філологічного факультету Чернівецького університету, Матіос пишається тим, що була серед тих, хто добивався присвоєння навчальному закладу імені поета Юрія Федьковича. За освітою вона український філолог, за покликанням – народознавець. Деякий час керувала Спілкою письменників Чернівецької області, займалась видавничою справою, була одним із засновників науково-літературного видання «Буковинський журнал». З 1986 року входить до Національної спілки письменників України. 1992 року дебютувала у журналі «Київ», опублікувавши новелу «Юр'яна і Довгопол».

Матіос має некоронований титул «найбільш плідної письменниці України». Більшість її книг – про гуцулів та чернівецькі села. Пише вона влучно, різко, боляче – по-своєму. Письменниця має свій стиль і вміє зачепити словом найтендітніші струни душі.

Марія Матіос - лавреат Шевченківської премії, літературних премій «Коронація слова», «Книга року ВВС» та інш.

Найбільш відомими творами письменниці стали романи: **«Солодка Даруся»** (родинна сага, «драма на три життя», прониклива і болюча), **«Майже ніколи не навпаки»** (історія кількох гуцульських родин часів Першої світової війни). Великі пристрасті звичайних людей, легке марево містики, вічні дилеми любові-ненависті, гріха-спокути... Закони честі вступають у суперечку із законами серця, бо так було споконвіку, і майже ніколи не є навпаки), збірка оповідань **«Нація: серце навпіл»** (порушуються теми любові, честі, обов'язку та зради), роман **«Букова земля»** (пронизлива, глибока і зухвала сага завдовжки у 225 років, переплетена через перехресні історії п'яти родин різного суспільного рівня і статусу, а також історичних персонажів, але так чи інакше пов'язаних з Буковиною), роман **«Мами»** (історії п'яти жінок, хоч вони усі вони - різні, у кожної своя доля, але об'єднані вони найстрашнішою втратою єдиного сина, переживають горе по-своєму, розкриваючи глибину материнського розпачу.).

За мотивами романів поставлені вистави, які уже декілька років поспіль збирають аншлаги.

Твори

Матіос М. Армагедон уже відбувся [Текст] : повість / М. Матіос. - Львів : Піраміда, 2011. - 112 с.

Матіос М. Букова земля [Текст] : роман-панорама завдовжки у 225 років / М. Матіос. -. — К. : А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2019. - 928 с.

Матіос М. Вибране [Текст] / М. В. Матіос. - Львів : Піраміда, 2010. - 424 с.

Матіос М. Життя коротке [Текст] : книга прози / М. Матіос. - Львів : Кальварія, 2001. - 236 с.

Матіос М. Жіночий аркан. Із днів Марії [Текст] : поезії / М. Матіос. - Львів : Кальварія, 2001. - 108 с.

Матіос М. Майже ніколи не навпаки [Текст] : сімейна сага у новелах / М. Матіос. - Львів : Піраміда, 2007. - 176 с.

Матіос М. Мама [Текст]: драма на шість днів / М. Матіос . - К: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2023. — 288 с.

Матіос М. Москалиця. Мама Маріца - дружина Христофора Колумба [Текст] / М. Матіос. - Львів : Піраміда , 2008. - 112 с.

Матіос М. Нація [Текст] / М.Матіос. - 6-е вид. - Львів : Піраміда, 2011. - 256 с.

Матіос М. Солодка Даруся. Драма на три життя [Текст] / Марія Матіос. - 4-те вид. - Львів : Піраміда, 2007. - 188 с.

Матіос М. Черевички божої матері [Текст] : роман / Марія Матіос. - К: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2021. — 224 с.

Матіос М. Чотири пори життя [Текст] / М. Матіос. - 2-е вид. - Львів : Піраміда, 2011. - 264 с.

Матіос М. Щоденник страченої [Текст] : психологічна розвідка : / М. Матіос. - Львів : Піраміда, 2005. - 192 с.

Бібліографія

Ведмідь І. Три життєві уроки «Солодкої Дарусі» : спроба акцентувати деякі проблеми роману Марії Матіос [Текст] / І. Ведмідь // Дивослово. - 2007. - № 6. - С. 12-14.

Голобородько Я. Соціумний інтер'єр чи психологічний дизайн? (Художні дилеми Марії Матіос) [Текст] / Я. Голобородько // Слово і час. - 2008. - № 12 . - С. 81-85.

Голобородько Я. Художні клейноди Марії Матіос [Текст] / Я. Голобородько // Літературна Україна. - 2007. - 25 жовт. - С. 6.

Дігай Т. Лютий вітер на лисих горах. Марія Матіос. Москалиця; Мама Маріца - дружина Христофора Колумба [Текст] / Т. Дігай // Літературна Україна. - 2008. - 27 листоп. - С. 5.

Дроздовський Д. «Забути - заборонено...» [Текст] / Д. Дроздовський // Слово Просвіти. - 2011. - 20-26 жовт. (ч. 42). - С. 13.

Дроздовський Д. Український жоржсандизм ХХІ століття [Текст] / Д. Дроздовський // Дивослово. - 2009. - № 2 . - С. 61-62.

Зінорук Н. М. Матіос «Солодка Даруся». Урок з позакласного читання [Текст] / Н. Зінорук // Вивчаємо Українську мову та літературу. - 2006. - №35 (груд.). - С. 9-10.

Ісаченко Л. Її вічні лови за людиною [Текст] : [Розмова з лауреатом Нац. премії України ім. Т. Шевченка, письменницею М. Матіос] / Л. Ісаченко // Урядовий кур'єр. - 2009. - 12 верес. - С. 12.

Лілік О. «Творчість - це суцільна мрія про безмежність людини»: екзистенціальна парадигма Марії Матіос [Текст] / О. Лілік // Українська література в загальноосвітній школі. - 2009. - № 2 . – С.11-17.

Марія Матіос: «Кожен відповідає за свої слова»[Текст] // Літературна Україна. - 2005. - 20 жовт. - С. 1, 3.

Родик К. Армагедон пам'яті / К. Родик [Текст] // Україна молода. - 2012. - 13 черв. - С. 11.

Сипливець С. «Історія, яка ніколи не припиняє їхати колесами по людях...» : до вивчення твору Марії Матіос «Солодка Даруся» [Текст] / С. Сипливець // Українська література в загальноосвітній школі. - 2007. - № 3. - С. 12-14.

Солод Ю. Пелюстки троякої ружі : рецензія на книгу М. Матіос «Солодка Даруся» [Текст] / Ю. Солод. // Голос України. - 2005. - 15 лют. - С. 14.

Сулятицький М. «Нація» - нове обличчя театру [Текст] / М. Сулятицький // Українське Слово. - 2011. - 2-8 берез. - С. 13.

Тебешевська Т. Художні особливості «Щоденника страченої» Марії Матіос [Текст] / Т. Тебешевська // Слово і час. - 2006. - № 2. - С. 54-62.

Хо́да Г. Феномен жіночої прози в сучасній українській літературі [Текст] / Г. Хо́да // Вивчаємо Українську мову та літературу. - 2011. - № 2. - С. 30-35.

Web-бібліографія

Вишницька Ю. Мегаміфосценарії початку й кінця в художній картині світу Марії Матіос [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/41H9CG7> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 23. III. 2015 . - Перевірено: 12.08. 2024.

Волощук Л. Поліфонія художнього світу прози Марії Матіос [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/41ExqKu> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 23. I. 2013 . - Перевірено: 12.08. 2024.

Марія Матіос [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://lukl.kyiv.ua/mariya-matios/> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 10. III. 2021 . - Перевірено: 12.08. 2024.

Матіос Марія Василівна [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: https://lb.ua/file/person/976_matios_mariya_vasilivna.html . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 16. XII. 2014 . - Перевірено: 12.08. 2024.

Родик К. Марія Матіос: полювання за часом. Кітч-теорія народжує кітч-критику [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://bit.ly/3D5gbJb> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 14. II. 2009 . - Перевірено: 12.08. 2024.

Нечерда Борис

(1939 - 1998)

Український письменник, критик, перекладач, журналіст. Він належить до плеяди шістдесятників, представник українського дисидентства, опозиціонер тоталітаризму і противник обмеження українства. Такі політичні настрої призвели до того, що до автора ставилися критично, якщо не вороже.

І хоча у пана Нечерди були проблеми з популяризацією своїх творів у рідній країні, це не заважало йому публікуватися на сторінках зарубіжних західних видань: його вірші потрапляли у журнали Європи і Америки, завдяки цьому він підтримував дисидентський рух.

Борис Андрійович Нечерда народився 11 липня 1939 року у селі Ярешки Андрушівського району на Житомирщині в родині залізничника. У 1953 році сім'я переїхала до Олександрії на Кіровоградщині. Борис закінчив школу із золотою медаллю. Закінчив Одеський інститут інженерів морського флоту. Потому працював у редакції обласної молодіжної газети, на Одеській телестудії, Одеській кіностудії, відповідальним секретарем Одеської організації Спілки письменників України.

Лексичне багатство Бориса Нечерди вражало, особливо попри те, що він не мав ні філологічної, ні журналістської освіти. Він також зарекомендував себе як цікавий прозаїк, видавши романи «Смерть кур'єра» (1919) та «Квадро» (1995). Нечерда є автором збірок «Материк» (1963), «Лада» (1965), «Барельєфи» (1967), «Поезії» (1970), «Літак у краплі бурштину» (1972), «Танець під дощем» (1978), «Вежа» (1980), «Удвох із матір'ю» (1983), «Поезії» (1984), «Лірика» (1989), «Вибране» (1991). Ліричний талант Бориса Нечерди особливо виявився в жанрі поеми – «Лада», «Фашизм», Шевченко», «Революція», «Данте». До останнього дня свого життя Нечерда писав вірші, які увійшли до його посмертної збірки «Остання книга» (1998). Поет М. Гершкович відзначив: «Ця книга — щось неймовірне, екзистенційне, трансцендентне, немов між життям і смертю». В березні 2000 року Борису Нечерді була посмертно присуджена Національна премія ім. Тараса Шевченка в області літератури за цю збірку.

Особиста невлаштованість, літературні поневіряння, неувага до свого здоров'я – все це призвело до передчасної смерті цієї різносторонньо обдарованої людини 11 січня 1998 року у віці 58 років.

По смерті поета Лігою українських меценатів, редакцією журналу «Київ» та Одеською організацією Національної Спілки письменників України була заснована Літературна премія імені Б. Нечерди. Ім'я Бориса Нечерди закарбоване на Алеї Зірок міста Одеси, а також на меморіальній дошці будинку № 12 на вулиці Італійській, де він прожив кілька років. В Одесі та Олександрії є вулиці названі на його честь.

Твори

Нечерда, Б. Барельєфи [Текст] : зб. поезій / Б. Нечерда. - О. : Маяк, 1967. - 120 с.

Нечерда, Б. Вежа [Текст] : вірші та поема / Б. Нечерда. - О. : Маяк, 1980. - 71 с.

Нечерда Б. Вибрані твори [Текст] : поезія / Б. Нечерда . – О.: Маяк, 2004 . - 608 с.

Нечерда, Б. Колядування у фамільному замку «Трояндовий вінок». Снігурі. «Позбуваюсь дрібниць, напівнатяків модних...». Музика. Кризь скло[Текст] / Борис Нечерда. // Антологія української поезії ХХ століття: від Тичини до Жадана / упоряд. І. Малкович. - 4 вид. - К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. - С.1158-1167.

Нечерда, Б. Остання книга[Текст] : поезії / Б. Нечерда. - О. : Астропринт, 1998. - 148 с.

Нечерда, Б. Поезії [Текст] / Б. Нечерда. - К. : Молодь, 1970. - 102 с.

Нечерда, Б. Ранние стихи [Текст] / Б. Нечерда. // Дерибасовская-Ришельевская : одес. альманах. - О. : Автограф, 2000. - (Одесская библиотека). - Вып.59 (4/2014). - ПЛАСКЕ, 2014. - С.304-313.

Нечерда, Б. Смерть кур'єра[Текст] : роман / Б. Нечерда. - К. : Молодь, 1991. - 304 с.

Нечерда, Б. Танець під дощем [Текст] : лірика / Б. Нечерда. - О. : Маяк, 1978. - 96 с.

Нечерда Б. Удвох з матір'ю : поеми / Б. Нечерда. – Одеса : Маяк, 1983. – 142 с.

Нечерда, Б. Я воїн і моряк... Травесті. Про ніч, коли... Шагренева шкіра [Текст] / Б. Нечерда. // Вольтова дуга : антологія 50 укр. поетів / упоряд. А. Цвід. - К. : Укр. письменник, 2016. - С.96-99.

Бібліографія

Глушак, А. Неканонічний Нечерда [Текст] : [75 років з дня народження Б. А. Нечерди] / А. Глушак // Дерибасовская-Ришельевская : одес. альманах. - О. : Автограф, 2000. - (Одесская библиотека). - Вып.59 (4/2014). - ПЛАСКЕ, 2014. - С.300-303.

Голобородько В. Борис Нечерда : материк поезії нашого земляка / В. Голобородько // Городской курьер. – 2010. – 3 июня. – С. 5.

Голобородько В. Возвращение Бориса Нечерды и Леонида Чернова / В. Голобородько // Городской курьер. – 2010. – 3 июня. – С. 1, 2.

Голобородько В. Комиссия рекомендует вспомнить наших славных земляков / В. Голобородько // Городской курьер. – 2010. – 11 марта. – С. 2 .

Забуті імена // Олександрійський тиждень. – 2010. – 11 лютого. – С. 2.

Лауреати Національної премії України ім. Тараса Шевченка 1999 р. // Слово і час. – 2000. – № 3. – С. 4.

Поліщук, Я. Поезія Бориса Нечерди: невписуваність у літературний канон [Текст] / Я. Поліщук // Слово і час. - 2017. - № 10. - С.31-40.

Прісовський, Є. Багатогранність людського, поетичного, громадянського характеру [Текст] : Б. Нечерда / Є Прісовський // Прісовський, Є.М. Слово мужності , правди й любові : літ. - критич. статті / Є.М. Прісовський. - О. : Друк, 2007. - С.173-178.

Саєнко В. «Ярешківський одесит, або Мамай без коня»: творчість Бориса Нечерди (критико-літературознавчий дискурс) / В. Саєнко // Рідний край. - 2012. - № 2. - С. 202-220.

Слабошпицький, М. З пам'яті дзеркала[Текст] : розділи з книги : [«Я жив як міг, а не лукавив...» (Борис Нечерда). «Якою мовою, поети, себе виплакуєм у світ!...» (Володимир Затулівітер)] / М. Слабошпицький // Київ. - 2019. - № 7/8. - С.21-53.

Цехмейструк М. Хто замість крапки ставить кому... [Текст] / М. Цехмейструк // Слово і час. – 2009. – № 6. – С. 116–117.

Шевченківські лауреати 1962-2012: енциклопедичний довідник / авт.-упоряд. М. Лабінський; вст. сл. Б. Олійника. – 3-є вид., змін. і доповн. – К.: Криниця, 2012. – 864 с.

Web-бібліографія

Андрухович Ю. Наприкінці недольоту [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/juttao> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 23. II. 1999. - Перевірено: 1.08. 2024.

Гершкович М. Згадаймо Бориса Нечерду: суб'єктивні нотатки з нагоди сумного ювілею [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/lgcioz> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 3. III. 2023. - Перевірено: 1.08. 2024.

Михайленко О. Невичерпна людяність і самовідданість Бориса Нечерди (1939-1998) [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/nlaniw> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20. IV. 2021. - Перевірено: 1.08. 2024.

Саєнко, В. «Осінь» проза Бориса Нечерди: роман «Квадро» [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/hjtoft> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 25. X I. 2022. - Перевірено: 1.08. 2024.

ТЕАТР

Театр - мистецтво, яке здатне говорити про те, що хвилює людей. Воно вміє змусити їх переживати і переосмислювати побачене, порівняти зі своїм життєвим досвідом і отримати естетичну насолоду.

Синтетичність театрального мистецтва визначає його колективний характер: у виставі об'єднуються творчі зусилля драматурга, режисера, художника, композитора, хореографа, актора. Основа театру — драматургія.

Ворожбит Наталія **(1975)**

Українська драматургиня, режисерка, сценаристка, акторка. Належить до напрямку «нова драма». Авторка півтора десятка п'єс, найрезонансніші з яких «Вій. Докудрама», «Зернохочище», «Погані дороги», «Саша, винеси сміття» прийшли на українську сцену в інтерпретаціях М. Голенка, А. Александрович, Т. Трунової, А. Приходько та ін.

Деякі також інсценізовано у Великій Британії, Польщі, США та Латвії. Окрім того, Ворожбит є авторкою сценаріїв повнометражних фільмів «Кіборги» (2017), «Дике поле» (2018), серіалу «Впіймати Кайдаша» (2020) та ін. 2020 р. дебютувала як кінорежисерка екранізацією власної п'єси «Погани дороги».

Ворожбит народилася в Києві. Закінчила Літературний інститут імені О. М. Горького в Москві (факультет драматургії, майстерня І. Вишневічської). Після повернення в Україну працювала головним редактором на каналі СТБ. Уже на початку російсько-української війни заснувала разом з німецьким режисером Г. Жено документальний «Театр переселенця» (2014). Кураторка фестивалів **«Донкульт»** та **«ГОГОЛЬFEST»**, одна із засновниць фестивалю «Тиждень актуальної п'єси».

Н. Ворожбит – лауреатка премій:

2021 р. — Державна премія України імені Олександра Довженка року — за видатний внесок у розвиток українського кіномистецтва.

2004 р. — літературна премія «Еврика» за п'єсу «Галка Моталко».

2020 р. — Приз Веронського кіноклубу за фільм «Погані дороги».

2020 р. — «Премія «Кіноколо» Відкриття року» за фільм «Погані дороги».

2020 р. — «Премія «Women in Arts» в номінації «Жінки театру і кіно».

2022 р. — Національна премія України імені Тараса Шевченка за виставу «Погані дороги» Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра.

З початку повномасштабного вторгнення Наталя Ворожбит шукає шляхи, як говорити з українськими та іноземними глядачами про війну. Зараз драматургиня мешкає в Оксфорді, де пише нові сценарії для європейських театрів та свою першу книгу: **«...що я тут роблю? Я написала тут дві п'єси на замовлення театру в Німеччині і для литовського проекту. Дописала п'єсу для театру Роял Корт в Лондоні, яку не могла дописати багато років, яку почала ще здається в 20 році. Прямо зараз я починаю писати книгу, ... це художня проза, щоб не сказати роман, про 90-ті. Але мабуть усім нам треба виговоритися на цю тему, багато чого росте звідти. Хочу написати про наше дорослішання. Також закінчую свій другий повнометражний фільм «Демони», який я почала знімати перед повномасштабною війною. І плюс багато дрібних якихось робіт – статей, монологів, інтерв'ю: велика цікавість у світі до України, тому я користуюся цією нагодою: ми маємо звучати «з кожної праски»...**
(8.03 2024 р.)

Творчість

П'єси: «Житіє простих» (1994), «Дівчинка з сірниками» (1995), «Супербум та інші подарунки» (1997), «Ширма» (1999), «Галка Моталко» (2002), «Що ти хочеш, український боже?» (2004), «Демони» (2004), «Приєднуюся» (2005), «Зерносковище» (2009), «Вій. Докудрама» (2012), «Квітка Чортополох» (2013), «Щоденники Майдану» (2014), «Саша, винеси сміття» (2015), «Сором» (2016), «Погані дороги» (2016), «Неіснуючі» (2023), «Зелені коридори» (2023).

Сценарії для кіно: «Сила тяжіння» (2008), «Школа» (2010), «Анжеліка» (2010), «Бридке каченя» (2011), «Красива жінка» (2012), «Сталевий метелик» (2012), «Парфумерка» (2013), «Кіборги» (2017), «Дике поле» (2018), «Погані дороги» (2020), «Спіймати Кайдаша» (2020).

Режисерська робота: «Погані дороги» (2020), «Демони» (2024).

Акторська робота : «Спіймати Кайдаша»(2020) - **мати Мелашки Балаш**, «Бачення метелика» (2022) – **Сорока**.

Бібліографія

Ворожбит Н. Погані дороги: п'єса [Текст] / Н. Ворожбит. — Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. — 96 с.

Ворожбит Н. Розділ «Майдан — це дійство» [Текст] / Н. Ворожбит // Майдан від першої особи. Мистецтво на барикадах. Упоряд.: Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ: К. І. С., 2016. 304 с.: сс. 188—195.

Web-бібліографія

Базів Л. Наталка Ворожбит, сценаристка, режисерка: І «Погані дороги», й «Кіборги» – це одна історія, просто зроблена зовсім по-різному [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/aeltxv> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – **Опис засн. на версії, датов.: 30. X. 2020.** - Перевірено: 6.09. 2024.

Бакуліна А. Наталка Ворожбит: «Не потрібно йти на війну, щоб зібрати страшні історії про антигуманні вчинки людей» [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/konvvl> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 6. VII. 2021. - Перевірено: 6.09. 2024.

Гончарук О. Наталка Ворожбит: «Як глядачка я хочу, аби в театрі зі мною говорили про те, що мені болять» [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/miired> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 16.IV. 2024. - Перевірено: 6.09. 2024.

Зайончковський В. Наталя Ворожбит — про свободу і рамки творчості, пошук історій та українську драматургію у світі [Електронний ресурс] . - Електрон. текст . – Режим доступу: <https://surl.li/rsxdle>. -Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 13. V. 2023. - Перевірено: 6.09. 2024.

Малишенко А. Режисерка та сценаристка Наталя Ворожбит: Ми зараз починаємо замовчувати події на Донбасі [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/rbeysf> .- Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20.V. 2021 . - Перевірено: Перевірено: 6.09. 2024.

Пушнова Т. Про що соромно мовчати Наталці Ворожбит: кінець мистецтва, старі демони, новий роман і прірва між Держкіно і кіноспільнотою [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/kesgcy>. - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 8.I I I . 2024. - Перевірено: 6.09. 2024.

Славінська І. Чи може театр сміятися під час війни? Розповідає Наталка Ворожбит [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/kxazgq>. - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 12. VIII. 2022. - Перевірено: 6.09. 2024.

Ступка Богдан

(1941 - 2012)

Без сумніву, статус найпопулярнішого актора незалежної України, з ім'ям якого пов'язані головні вистави театру ім. І. Франка, носить Богдан Ступка, актор театру і кіно. Загалом за театральний період свого життя, Ступка втілює 80 різнопланових ролей, також понад 100 ролей у кіно: Тев'є-молочара, Миколи Задорожнього, царя Едіпа, короля Ліра...

Народився він 27 серпня 1941 р. в селі Куликів на Львівщині. З самого дитинства його оточувала творчість. Батько Богдана, Сильвестр Дмитрович, присвятив життя сцені. Він співав у хорі Львівського оперного театру, тітка – концертмейстером, а дядько був там солістом. Своє дитинство Богдан, якого батько постійно брав з собою на вистави, провів за театральними лаштунками, а потім і сам вирішив пов'язати з театром своє життя. Але не відразу.

Після закінчення школи Ступка працював спочатку учнем слюсаря, а потім став фотографом в обсерваторії, через те, що не вдалося скласти іспити на хімічний факультет політехнічного інституту.

Але від долі не втечеш! У травні 1961 року дитяча мрія Богдана здійснилася, він став артистом Львівського академічного театру імені Марії Заньковецької, де його вчителем став режисер Сергій Данченко. Тут Ступка провів 17 років. За цей час він виявив себе здібним молодим актором і створив ряд цікавих сценічних образів.

Після того, як Данченко в 1978 році очолив драматичний театр імені І. Франка в Києві, він запросив свого учня працювати з ним в столиці.

З цим театром Ступка не розлучався до самого кінця. У 2001 році, після смерті Данченка, Богдан Сильвестрович став художнім керівником у рідному театрі. За 50 років у театрі Ступка - мудрий, глибокий, іронічний актор - втілює усі можливі ролі, на які десятиліттями збирав аншлаги: від ролі Тев'є у виставі «Тев'є-Тевель» за мотивами оповідань Шолом-Алехейма до І. Котляревського в «Енеїді».

Два роки актор був міністром культури в уряді Віктора Ющенка (1999-2001). Як він сам називав свою не дуже довгу роботу на цій посаді – «міністром оборони культури».

Великий внесок зробив Богдан Ступка і в кінематограф. Дебютував Ступка в ролі Олеса Дзвонаря в фільмі «Білий птах з чорною ознакою» Ю. Ілленка у 1971 році. Ступка співпрацював із вітчизняними, зарубіжними режисерами й акторами. І це сприяло культурному обміну між Україною та іншими державами світу. В листопаді 2008 року під час вручення нагороди на III Римському міжнародному фестивалі за найкращу головну чоловічу роль в українсько-польському фільмі «Серце на долоні» режисера К. Зануссі, актор сказав: «Мрією мого життя було, щоб українська культура стала відома в цілому світі. Мрії повинні збуватися, і я щасливий, що маю можливість сприяти цьому».

Творчість

Ролі в театрі

Львівський драматичний театр ім. Марії Заньковецької

1960 — «Над блакитним Дунаєм» І. Річарда; реж. А. Горчинський — румунський офіцер.

1960 — «Фауст і смерть» О. Левади; реж. Б. Тягно — робот Механтроп «Бондарівна» І. Карпенка-Карого; реж. А. Ріпко — Шляхтич «З коханням не жартують» П. Кальдерона; реж. С. Сміян — Дон Хуан.

1963 — «Гайдамаки» за поемою Т. Шевченка; реж. В. Грипич — конфедерат.

1973 — «Річард III» за п'єсою В. Шекспіра; реж. С. Данченко — Річард III.

1975 — «Прапорonosці» за однойменним романом О. Гончара; реж. С. Данченко — Брянський.

1976 — «Камінний господар» за однойменною поемою Л. Українки; реж. С. Данченко — Дон Жуан.

Київський драматичний театр ім. Івана Франка

1979 — «Дикий Ангел» О. Коломійця; реж. В. Оглоблін — маляр

1979 — «Украдене щастя» за однойменною п'єсою І. Франка; реж. С. Данченко — Микола Задорожний.

1980 — «Дядя Ваня» за однойменною п'єсою А. Чехова; реж. С. Данченко — Іван Петрович Войницький.

1985 (мала сцена), 1999 (велика сцена) — «Кар'єра Артура Уї, якої могло не бути» Б. Брехта; реж. В. Козьменко-Делінде — Артуро Уї.

1986 — «Енеїда» за мотивами однойменної поеми І. Котляревського; реж. С. Данченко — Іван Котляревський.

1987 — «Майстер і Маргарита» за однойменним романом М. Булгакова; реж. І. Молостова — Ієшуа / Автор.

1989 — «Тев'є-Тевель» Г. Горіна за мотивами збірки оповідань «Тев'є-Молочар» Шолом-Алейхема; реж. С. Данченко — Тев'є.

1992 — «Привиди» Едуардо Де Філіппо; реж. П. Ільченко — Паскуале

1993 — «Нотатки божевільного» за мотивами однойменної повісті М. Гоголя; реж. В. Сечин — Поприщин.

1994 — «Росмерсгольм» Г. Ібсена; реж. Сергій Данченко — Росмер.

1994 — «Маячня удвох» Е. Йонеско; реж. В. Сечин — Він.

1995 — «Сни за Кобзарем» за Т. Шевченком; реж. Валентин Козьменко-Делінде — Поет.

2003 — «Цар Едіп» за однойменною трагедією Софокла; реж. Р. Стурра — цар Едіп.

2003 — «Істерія» Т. Джонсона; реж. Г. Гладій — Зигмунд Фрейд.

2008 — «Легенда про Фауста» за мотивами творів Й. Шпіса, К. Марлоу і Гейсельбрехта; реж. А. Приходько — старий Фауст / Мефістофель.

Інші театри

1989 — «Сад Божественних пісень» В. Шевчука за творами Г. Сковороди; реж. О. Кужельний — Григорій Сковорода (Київська академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»).

1995 — «Не боюся сірого вовка» за п'єсою «Хто боїться Вірджинії Вульф?» Е. Олбі; реж. А. Жолдак — Джордж (Київський академічний Молодий театр).

1999 — «Старосвітська любов» М. Коляди за мотивами повісті «Старосвітські поміщики» М. Гоголя; реж. В. Фокін — Афанасій Іванович Товстогубов (Приватна антреприза).

«Милий брехун» за однойменною п'єсою Дж. Кілті (антреприза, США) реж. В. Козьменко-Делінде — Бернард Шоу, драматург.

Радіовистави

1980 — «Старий і море» за мотивами однойменного роману Е. Хемінгуея; постановка Н. Новоселицької — Сантьяго.

Відзнаки та нагороди

Богдан Сильвестрович Ступка - лавреат Шевченківської премії (1993), Герой України (2011). Кавалер ордена князя Ярослава Мудрого IV, V ступеня (2006, 2010), ордена «За заслуги» I, II ступеня, ордена «За заслуги перед Польщею». Почесний громадянин Києва.

Вшанування пам'яті

На честь нього названі вулиці у містах Вінниця, Буча, Бориспіль, Жовті Води, Запоріжжя, Синельникове, Таврійськ, Покровськ, Слов'янськ.

Астероїд 269252 Богданступка, відкритий у ніч на 67-ий день народження Богдана Ступки в Андрушівській астрономічній обсерваторії, названий на його честь.

5 жовтня 2016 року «Укрпошта» ввела в обіг художню поштову марку, присвячену Богданові Ступці та проведено погашення марки і конверта «Перший день» на поштамтах Львова та Києва спеціальним пам'ятним штемпелем «Першого дня».

До 75-річчя від Дня народження актора (2016) відкрито Музей-кімнату Богдана Ступки в будівлі Народного дому смт. Куликів.

До 76-тої річниці від Дня народження (2017) встановлено погруддя Богдана Ступки біля будівлі Народного дому смт. Куликів Жовківського району Львівської області.

27 серпня 2021 року до 80-річчя від Дня народження актора у Києві на вулиці Марії Заньковецької відкрили горельєф, пам'ятну дошку з мініскульптурою.

У травні 2022 року в місті Городок Хмельницької обл. вулицю Тухачевського перейменували на вулицю Богдана Ступки.

Вулицю Станіславського у Печерському районі Києва планують перейменувати на честь видатного українського актора театру і кіно Богдана Ступки (2024).

Богдан Ступка став легендою ще за життя завдяки своєму акторському таланту і внеску в розвиток українського театру та кіномистецтва. Він був символом українського духу, патріотизму та підтримував українську культуру, навчаючи молоде покоління акторів.

Бібліографія

Батько-Ступка І. Актор № 1 [Текст] / І. Батько-Ступка . – К. : Ваш автограф, 2021. – 224 с.

Богдан Ступка: митець і людина [Текст] . – К.: Книга, 2008.– 240 с. (Б – ка Шевченківського комітету).

Вергеліс О. Українська драма. Епізоди [Текст] / О. Вергеліс . - К.: Райдуга, 2016.- 452 с. (Глядацький зал).

Дзюба В. Невтоленність: Богдан Ступка [Текст] / В. Дзюба // У літературі й навколо : з боргів давніх і новонабутих. - К. : Либідь, 2015. - С.335-337.

Загребельний М. Богдан Ступка [Текст] / М. Загребельний .– К. : Укрвидавполіграфія, 2018.– 120 с.– (Знамениті українці).

Мельниченко В. Майстер (Богдан Ступка) [Текст] / В. Мельниченко - К.: Либідь, 2005. — 392 с.

Мельниченко В. Театральний тандем: (феномен Данченка-Ступки) [Текст] / В. Мельниченко. — Львів: Академ. Експрес, 2000. — 200 с.

Саква О. Людина гри. Портрет Богдана Ступки [Текст] / О. Саква // Кіно-театр. - 2020. - № 3. - С.29-32.

Тримбач С. Богдан Ступка. Метамарфози [Текст] / С. Тримбач . – К.: Дух і літера, 2022. – 336 с.

Web- бібліографія

Богдан Ступка : «Від театру королів — до театру блазнів» [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/ivdpjy> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 6.X. 2000. - Перевірено: 21.09. 2024.

Богдан Ступка: актор, творець і громадянин [Електронний ресурс] . - <https://surl.li/dzovvr>. - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 22.II. 2024. - Перевірено: 21.09. 2024.

Морі Є. Богдан Ступка: факти та невідоме [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/ywebza> . - Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 22.VII. 2022. - Перевірено: 21.09. 2024.

Уривський Іван

(1990)

Ключову роль у розвитку сучасного театру грає режисер. Сьогодні він – головна постать у створенні театрального дійства, лідер театрального процесу.

Український театральний режисер, режисер – постановник Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, до того — головний режисер Одеського академічного українського музично драматичного театру ім. В. Василька. Заслужений артист України. Ставить вистави у Львові, Івано-Франківську, інших містах України, а також у США, Литві, Чехії...

«Театр — це азарт. Кожна прем'єра — завжди гра в невідомість, і вона заманює», — говорить Уривський. Його ім'я — знак якості, креативу, високого гатунку в театральній царині.

Іван Уривський народився 9 березня 1990 року в Кривому Розі. Навчався у Криворізькому технічному університеті, але не закінчивши вищий навчальний заклад, за мистецьким покликом поїхав до Києва і вступив до національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого (майстерня Ніни Гусакової).

За студентства на учбовій сцені поставив водевіль «Солом'яний капелюшок» за п'єсою Ежена Лабіша. В рамках проєкту студентських дебютів Open Mind на сцені київського театру «Золоті ворота» він поставив «Украдене щастя» за Іваном Франком. Будучи студентом 5-го курсу КНУКІМ — поставив «Тіні забутих предків» за Михайлом Коцюбинським на сцені Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька. За втілення «Перехресних стежок» Івана Франка на сцені Львівського театру ім. Леся Курбаса отримав премію імені Леся Курбаса у 2019 році.

Творчість

Івану Уривському — 34 роки, за вісім років режисерської кар'єри він поставив понад 20 вистав. Він не боїться складних тем, сміливо береться за тексти класичної літератури, може створити 3D-версію вистави чи розрізати на детальки та заново скласти твір.

У його інтерпретації класичні тексти говорять про сучасність, і глядачі відчувають це — квитки на вистави Уривського розбирають на кілька місяців вперед.

«Існують стереотипи, що українська драматургія на перший погляд проста та зрозуміла, але я впевнений, що з неї можна викачувати пристрасті рівня Шекспіра. У цьому і є кайф театру — брати будь-яку п'єсу та розвивати до масштабів світової драми», — вважає Уривський.

Київський академічний театр «Золоті ворота»

«Дядя Ваня» Антона Чехова (проєкт студентських дебютів Open Mind)

2015, 13 лютого — «Олеся. Забута історія кохання» за мотивами повісті «Олеся» Олександра Куприна

2016, 14 травня — «Украдене щастя» за п'єсою Івана Франка

2018, 3 вересня — «Фрекен Юлія» за п'єсою Августа Стріндберга

Одеський академічний український музично-драматичний театр імені В. Василька

2015, 7 травня — «Тіні забутих предків» Василя Василька за повістю Михайла Коцюбинського.

2016, 29 січня — «Останній день літа» за п'єсою «Полювання на качок» Олександра Вампілова («Сцена 38»).

2017, 18 лютого — «Турандот» за мотивами п'єси Карло Гоцці.

2018, 12 квітня — «Одруження» за мотивами п'єси Миколи Гоголя.

2019, 5 квітня — «Прекрасний роконосець» за п'єсою Фернана Кроммелінка.

2019, 12 грудня — «Підступність і кохання» за однойменною п'єсою Фрідріха Шиллера.

Одеський обласний театр ляльок

2017, 17 листопада — «Олеся. Містифікація» за мотивами повісті «Олеся» О. Куприна.

Львівський академічний театр імені Леся Курбаса

2018, 29 листопада — «Перехресні стежки» за мотивами повісті Івана Франка.

Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка

2019, 6 червня — «Лимерівна» за п'єсою Панаса Мирного (камерна сцена).

2020, 3 листопада — «Трамвай „Бажання“» за п'єсою Теннессі Вільямса (камерна сцена).

2021, 5 травня — «Пер Гюнт» за п'єсою Генріка Ібсена.

2021, 9 грудня — «Безталанна» за однойменною п'єсою Івана Карпенка-Карого.

2022, 5 липня — «Калігула» за однойменною п'єсою Альбера Камю (камерна сцена). Прем'єру зіграли на сцені Національного академічного драматичного театру ім. Лесі Українки.

2023, 28 квітня — «Конотопська відьма» за п'єсою Григорія. Квітка-Основ'яненка.

2024, 24 квітня — «Марія Стюарт» за п'єсою Фрідріха Шиллера.

Київський академічний драматичний театр на Подолі

2020, 29 лютого — «Камінний господар» за поемою Лесі Українки.

2023, 26 листопада — «Хазяїн» за п'єсою Івана Карпенка-Карого.

Каунаський національний драматичний театр

2022, 10 грудня — «Земля» за однойменною повістю Ольги Кобилянської.

Івано-Франківський національний академічний драматичний театр імені Івана Франка

2023, 27 серпня — «Підступність і кохання» за п'єсою Фрідріха Шиллера.

Київський національний академічний театр оперети

2024, 20 червня — «На Русалчин Великдень» опера Миколи Леонтовича за казкою Бориса Грінченка.

Міський Празький театр

2024, 19 жовтня — «Перевтілення» Франца Кафкію.

2024 — Взяв участь у створенні колекції весна-літо 2025 українського дизайнера Івана Фролова – підготували постановку народної казки «Івасик-Телесик».

Відзнаки та нагороди

Лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка (вистава «Конотопська відьма», 2024).

Лауреат премії «Київська Пектораль»: «За кращу камерну виставу (виставу малої сцени)» («Лимерівна»), «За кращу режисерську роботу» («Лимерівна»).

Лауреат Корони «Дня» — Івану Уривському за сучасну інтерпретацію та переосмислення української і західно-європейської класики у руслі світових трендів перформативних мистецтв (2019).

Премія імені Леся Курбаса (2019, вистава «Перехресні стежки» Львівський академічний театр імені Леся Курбаса).

Премія «Дзеркало сцени» (всеукраїнського щотижневика «Дзеркало тижня») в номінації кращої вистави молодих режисерів (2017, вистава «Украдене щастя» Київський академічний театр «Золоті ворота»).

Проте попри все визнання, Уривський не вважає себе успішним — більше говорить про задоволення від процесу. Для нього успішність вистави визначається не кількістю проданих квитків: **«Це про внутрішнє задоволення нашої команди – від процесу роботи, від емоцій, які ми отримуємо від вистави. Якщо це вдається, то і глядач це відчує, і захоче «побути» з виставою. Але для мене головне зараз — щоб український театр був якісним і цікавим, щоб нас відкривали у світі».**

Бібліографія

Бондар І. Іван Уривський: Хочеться заглиблюватися в історію кохання, зради, вірності та нетерпимості [Текст] / І. Бондар // Україна молода . — 2021. — 5 листоп. — С. 14.

Вергеліс О. Іван Уривський. Висока стерня [Текст] / О. Вергеліс // Кіно-Театр. — 2021. — № 5. — С. 35-36.

Вергеліс О. Минулий рік для молодого режисера був хоч і напруженим, але результативним [Текст] / О. Вергеліс // Дзеркало тижня . — 2018 . — 19 січ. — С. 8.

Дроздовський Д. Зміна сенсів: любовний трикутник із п'єси «Безталанна» у версії режисера Івана Уривського [Текст] / Д. Дроздовський // Україна молода . — 2022 . — 20 січ. — С. 14.

БАЛЕТ

Балет — це мистецтво мови танцю. Адже сюжет балетної вистави розкривається через поєднання пластики, костюмів, декорацій, музики й танцювального стилю.

Балетне мистецтво у своїх первинних проявах на теренах України датується ще в XI ст. у формі виступів скоморох. Артисти поєднували гру на музичних інструментах зі співом та жартівливими діалогами, веселе пантомімічне дійство з танцями.

Шлях українського балетного мистецтва триває і досі, адже перед митцями постають нові завдання. Вони спираються на багатолітню традицію відомих балетмейстерів і працюють над власним стилем, який буде цікавим для сучасного глядача.

Кухар Катерина

(1982)

Балет - це витончене мистецтво, яке під силу опанувати найбільш витривалим і працьовитим. І однією з видатних балерин сучасності в Україні є Катерина Кухар. Вона виступає на пуантах вже понад 20 років, вражаючи своєю грацією та елегантністю.

На думку балетних критиків, українських і зарубіжних ЗМІ, танець цієї мініатюрної балерини відрізняється вишуканістю манер, філігранною майстерністю виконання і надзвичайною легкістю. Витончені лінії Катерини Кухар не залишають байдужими поціновувачів балету на всіх континентах.

Кухар народилася 18 січня 1982 р. у Києві. У п'ятирічному віці прийшла до хореографічного класу. Під час вступу до Київського державного хореографічного училища у 1992 р. Катерина Кухар отримала найвищий прохідний бал. Вже після двох років навчання була нагороджена дипломом II -го Всеукраїнського фестивалю народної творчості «Всі ми діти твої, Україно».

У 1997 р. на перспективну ученицю звернула увагу народна артистка СРСР, директор і художній керівник училища Тетяна Таякіна. Вона підготувала юну балерину до міжнародного конкурсу молодих виконавців у Швейцарії «Prix de Lausanne», де Катерина була нагороджена почесним дипломом і запрошена на стажування до Швейцарії. У 16 років вона блискуче дебютувала у головній партії на всесвітньо відомій японській сцені «Bunka Kaikan» у Токіо (Японія).

У 1999 р. Катерина Кухар із відзнакою екстерном закінчила училище та розпочала працювати в трупі Національної опери України. Удосконалюючи свої творчі досягнення, опановувала таємниці класичного танцю у відомих педагогів, народних артистів Е.М. Стебляка, М.Д. Прядченка, Р.О. Хілько, О.В. Філіп'євої.

Творчість

Репертуар

- «Ромео і Джульєтта» — Джульєтта,
- «Сильфіда» — Сильфіда,
- «Лускунчик» — Маша,
- «Вікінги» — княгиня Єлизавета,
- «Віденський вальс» — Анелі,
- «Даніела» — Софі,
- «Білосніжка» — Білосніжка,
- «Попелюшка» — Попелюшка,
- «Чіполліно» — Редиска,
- «Русалонька» — Русалонька,
- «Коппелія» — Сванільда,

- «Лісова пісня» — Мавка,
- «Корсар» — Гюльнара,
- «Спляча красуня» — Аврора, принцеса Флорін,
- «Жізель» — Жізель,
- «Весілля Фігаро» — Сюзанна,
- «Володар Борисфену» — Октавія,
- «Каприси» — Мрія,
- «Дон Кіхот» — Китрі,
- «Кармен-сюїта» — Кармен,
- «Пахіта» — Пахіта,
- «Майстер і Маргарита» — Маргарита,
- «Петрушка» — Балерина,
- «Грек Зорба» — Марина,
- «Раймонда» — Раймонда,
- «Шехеразада» — Зобеїда,
- «Есмеральда» — Есмеральда,
- «Лебедине озеро» — Одетта, Одилля.

Інші роботи

- «Клас-концерт» Асафа Мессерера,
- «Класичне па-де-де» Джорджа Баланчина,

- «Про любов» Анатолія Шакера,
- «Прості речі» Раду Поклітару,
- «Метелик» Філіппо Тальоні,
- «Сліпа балерина» Леоніда Якобсона,
- «Тарантела» Джорджа Баланчина,
- «Діти Ночі» Олександра Абдукарімова.

Катерина Кухар успішно гастролює у складі трупи Національної опери України та як запрошена прима. Вона підкорила чимало глядацьких сердець в Америці, Франції, Японії, Італії, Швейцарії, Китаї, Латинській Америці, Німеччині, Іспанії, Фінляндії, і кожна вистава з її участю здійснює бурхливі овації.

На думку балетних критиків, українських і зарубіжних ЗМІ, танець цієї мініатюрної балерини відрізняється вишуканістю манер, філігранною майстерністю виконання і надзвичайною легкістю. Витончені лінії Катерини Кухар не залишають байдужими поціновувачів балету на всіх континентах.

Катерина Кухар разом із Олександром Стояновим здійснює керівництво балетною трупю «Grande Kyiv Ballet», що налічує близько 30 артистів, які гастролюють Францією, Польщею, Бельгією, Норвегією, Швейцарією, США.

Вища освіта

2010 р.: спеціаліст – диктор телебачення (Київський національний університет культури і мистецтва);

2017 р.: магістр театрального мистецтва, професійна кваліфікація – організатор театральної справи, викладач (Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого).

Проекти на телебаченні та фільмографія

Катерина була суддею телевізійного проекту «Танці з зірками» в четвертому (2017 р.), п'ятому (2018 р.), шостому (2019 р.), сьомому (2020 р.) та у восьмому (2021 р.) сезонах.

Ролі у кіно

2019 р. – «Великі Вуйки» (ворожка); 2020 р. – «Віддана» (артистка).

У 2019 р. прима-балерина Національної опери України Катерина Кухар брала участь у створенні анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня» та стала прототипом Мавки. Героїні цього фільму вона подарувала свої пластику, грацію і ходу.

Почесний член журі та педагог майстер-класів на міжнародних конкурсах і фестивалях

Член журі комісій: «Hungarian Ballet Grand Prix» у Веспрем-Балатон (Угорщина) (2023); Національної опери України (2023). Вперше в історії представницю з України (після Сержа Лифаря) в особі Катерини Кухар запросили до складу журі до Паризької балетної консерваторії на державний іспит. Катерина неодноразово приймала випускний державний іспит у випускників, зокрема у прими-балерини Гранд Опера Ізабель Сіра Воли (Isabelle Ciaravola); «Tanzolymp» (Берлін, Німеччина – у 2015, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 рр.); «Seoul International Dance Competition» (Сеул, Південна Корея – у 2016, 2017 рр.); голова журі «Всеукраїнська асамблея танцю ім. Наталії Скорульської» (Житомир, Україна – у 2017, 2018 рр.).

Катерина Кухар разом із Олександром Стояновим здійснює керівництво балетною трупю «Grande Kyiv Ballet», що налічує близько 30 артистів, які гастролують Францією, Польщею, Бельгією, Норвегією, Швейцарією, США.

Відзнаки та нагороди

1997 р. — призер Міжнародного конкурсу молодих артистів балету «Prix de Lausanne» (Швейцарія);

1997 р. — учасниця фестивалей «Aoyama ballet festival» та «Fresh ballerina festival» (Японія);

1998 р. — відзнака за участь у першому Міжнародному фестивалі «Танець XXI ст.»;

2000 р. — відзнака за участь у фестивалі сучасної хореографії (Київ, Україна);
2015 р. — учасниця Міжнародного фестивалю хореографії (Берлін, Німеччина);

2012 р. — присвоєно почесне звання «Заслуженої артистки України»;

2016 р. — нагороджено Орденом княгині Ольги III ступеня;

2017 р. — спеціальна нагорода «Гордість України» премії «Найуспішніша жінка року»;

2018 р. — почесне звання «Народна артистка України»;

2020 р. – номінація «Кумир українців» (премія «Людина року»);

2021 р. – номінація «Благодійність» – Катерина Кухар та Олександр Стоянов (премія «Viva awards»).

Із 2020 року – керівниця Київського державного фахового хореографічного коледжу (раніше – Київське державне хореографічне училище).

Бібліографія

Почесні імена України — еліта держави : довідково-бібліографічне видання [Текст] / авт. упоряд. Я. Білейчук. — Київ : Логос Україна, 2013 — Т. 2. — с. 327.

Туркевич В. Кухар Катерина Ігорівна [Текст] / В. Туркевич // Енциклопедія Сучасної України . – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016 . – Т. 16 . – с. 278.

Web-бібліографія

Балет і мода: сценічні образи Катерини Кухар, створені українськими дизайнерами [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/szanuv> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – **Опис засн. на версії, датов.:** 19. I. 2023. – Перевірено: 17.12. 2024.

До дня народження Катерини Кухар: 3 найкращі українські балети за участю прими [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/wpfdck> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 29.VI I. 2022. – Перевірено: 17.12. 2024.

Дончук М. Катерина Кухар розповіла про свій подвиг у Словаччині: «Ми зробили неможливе можливим» [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/dsqcse> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 29.VII. 2022. – Перевірено: 17.12. 2024.

Катерина Кухар : біографія, кар'єра та особисте життя [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/xwoops> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.:18. I. 2022. – Перевірено: 17.12. 2024.

Шатохіна В. Катерина Кухар та її балетні принципи: 3 дієві поради для досягнення вершин [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ykftme> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.:18. I. 2024. – Перевірено: 17.12. 2024.

Як підтримати Київський державний хореографічний коледж: розповідає балерина Катерина Кухар [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/aurvby> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 10. XI. 2022. – Перевірено: 17.12. 2024.

КІНО

За своєю природою кіно – синтетичне мистецтво. Це означає, що воно поєднує в собі виражальні можливості різних мистецтв: літератури, театру, живопису, графіки, хореографії. Водночас кіно володіє також власними засобами та прийомами.

Кіно зображує дійсність в образах, створених об'єктивними зусиллями режисера, оператора, акторів та митців багатьох інших кіно професій.

Із чого починається фільм або серіал? З ідеї та сценарія. Сценаристи стоять біля витоків фільму, без них кінопроцес зупиняється.

Войцешек Ярослав

(1982)

Український сценарист, режисер, шоуранер, куратор сценарного курсу Ukrainian Film School. Лауреат численних національних та міжнародних конкурсів.

Войцешек народився у Маріуполі. Сценарист згадує: «...я виріс на голлівудських фільмах: моя перша в житті робота була у відеопрокаті, тож я любив кіно завжди і ніколи не хотів займатися рекламою, кліпами, чи знімати якесь телешоу.

Кіно, тільки кіно. Отже я наполегливо йшов до цієї кіномети...». Закінчив театральну студію при Маріупольському міському театрі та Харківську державну академію культури (2007 - 2014). Спеціальність «Режисер кіно і телебачення» (2007—2012).

Войцешек вважає: **«Шлях сценариста завжди починається з бажання вчитися. Здавалось би, написати сценарій – що тут важкого? Насправді ж потрібно багато навичок, розуміння кінопроцесів і, звичайно, таланту та постійного вдосконалення».**

Досвід роботи

2013 по сьогодні — анімаційна студія «Анімаград».

2012—2013 — Київська студія телевізійних фільмів.

2010—2012 — мариупольська анімаційна студія «Фокус».

2009—2010 — Мариупольська рекламна студія «Кор Медіа».

Фільмографія сценариста

- повнометражний художній фільм «Конотопська відьма» 2024 р.,
- серіал «Моя улюблена Страшко» 2021 р.,
- серіал «Пульс» 2021 р.,
- повнометражний художній фільм «Роксолана» (2023, у розробці),
- повнометражний анімаційний фільм «Мавка. Лісова пісня» 2023 р.,
- повнометражний анімаційний фільм «Захар Беркут» 2018 р.,
- повнометражний художній фільм «Голодний дух» 2018 р.,
- короткометражний анімаційний фільм «Викрадена принцеса: Руслан та Людмила» 2015 р.,
- повнометражний анімаційний фільм «Сторожова Застава» 2015 р.

Фільмографія режисера

2012 р. — «Легенди нового світу»

2010 р. — «Критик»

2009 р. — «Байкер 3»

2008 р. — «Хто в кущах? Байкер 2»

2008 р. — «Маняк»

2007 р. — «Байкер 1»

Результати участі у вітчизняних або міжнародних кінофестивалях

1 місце в номінації «Експериментальне кіно» I Фестивалю аматорського кіно «Молодіжний кіноСВІТ» за фільм «Маняк», 2009 р.

2 місце в номінації «Ігрове кіно» I Фестивалю аматорського кіно «Молодіжний кіноСВІТ» за фільм «Хто в кущах? Байкер 2», 2009 р.

Нагорода «За сталість в обраній темі в номінації «Ігрове кіно» II Фестивалю аматорського кіно «Молодіжний кіноСВІТ» за фільм «Байкер 3», 2010 р.

Лауреат у номінації «Ігрове кіно» II відкритого кіноконкурсу аматорського відео «КіТі» за фільм «Байкер», 2012 р.

Лауреат у номінації «Ігрове кіно: повний метр» III відкритого кінофестивалю «КіТі» за фільм «Легенди нового світу», 2013 р.

Web-бібліографія

Бонд А. Ярослав Войцешек, сценарист: «Мені хочеться, щоб українське кіно розвивалося, а наші фільми підкорювали весь світ» . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/njzjvn> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20. IV. 2020. - Перевірено: 13.11. 2024.

Бондарєв М. Донедавна всі фільми у нас знімала росія. Сценарист Ярослав Войцешек про розвиток українського кіно . - Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/jxqxlp> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20. XI. 2022. - Перевірено: 14.11. 2024.

Войцешек Я. Ми намагаємось перебудувати свідомість студентів на сценарні рейки [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/xsmdou> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20. IX. 2022. - Перевірено: 12.11. 2024.

Золотова А. «Обережно сподівався на успіх мультфільму», – сценарист Ярослав Войцешек про «Мавку» [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/zqzimz> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 9. V. 2023. – Перевірено: 12.11. 2024.

«Мавка. Лісова пісня»: Ярослав Войцешек розповів про роботу над сценарієм мультфільма [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/aighds> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов. : 6. III. 2020. – Перевірено: 12.11. 2024.

Николаєнко А. Хочу стати сценаристом. Що для цього потрібно? 8 порад від фахівця [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/xcsruc> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов. : 6. III. 2020. – Перевірено: 12.11. 2024.

Потрібно знімати українське кіно для підлітків — сценарист Ярослав Войцешек [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/orbgqh> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов. : 17. I. 2020. – Перевірено: 12.11. 2024.

Романов І. Український сценарист Ярослав Войцешек розповів про рідних з Маріуполя [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/kaddys> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 19. II. 2024. – Перевірено: 13.11. 2024.

Смерека Є. Кінооповіді, в яких перетинаються реальні події, історичні паралелі, містика та психологія [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/afaiqv> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 10.VIII. 2024. – Перевірено: 13.11. 2024.

*Відповідаючи на питання чи існує універсальна формула хорошого сценарію, Ярослав Войцешек каже, що основне, що потрібно розуміти на яку аудиторію розрахований фільм. Якщо ви будете це розуміти, якщо ви будете знати, що потрібно аудиторії, то ви напишете цілком пристойний сценарій. А закони драматургії абсолютно зрозумілі: герої, перипетії не змінювалися ще з часів Аристотеля. Проблема в тому, що багато творців байдуже до цього ставляться, мовляв ми чогось зробимо, а ви дивіться. Це неправильний підхід. **Аудиторію потрібно знати, аудиторію потрібно любити.***

Муратова Кіра (1934 - 2018)

Кіра Муратова — видатна українська режисерка, сценаристка та акторка, яка протягом своєї кар'єри створила унікальний кінематографічний стиль. Це режисерка зі своїм впізнаним почерком та баченням. Її можна розуміти чи не розуміти, але внесок Муратової в світовий кінематограф є незаперечним.

Кіра Муратова народилася 5 листопада 1934 року у Сороках, Бессарабія (нині Молдова). Її кар'єра в кіно розпочалася в 1960-х роках після закінчення ВДІКу. Перші фільми Муратової вже містили елементи того стилю, який згодом стане її візитівкою: глибокий психологічний аналіз, новаторські монтажні прийоми та нелінійний опис подій.

Творчість

«Кіно – це радість! Жодних інших справжніх радостей для мене немає», — говорила Муратова. Завжди вірна собі і чесна перед собою, вона знімала своє кіно. Терпляче чекала, коли через цензуру фільми відкладали на полицю, продовжувала вибудовувати власну лінію — не для масового глядача, не для нагород — так бачила сама.

Кінематограф Кіри Муратової не сплутати з іншими — ані в побудові сценарію, ані в підборі персонажів. Їй подобаються ті, хто не вписується в цей світ, оригінали та добрі диваки.

З 1962 р. незмінне місце роботи Кіри Георгіївни — Одеська кіностудія художніх фільмів. З того часу світ побачили близько двох десятків її кінокартин.

Всесвітньовідоме визнання таланту Кіри Муратової підтвердило запрошення у 2017 році до складу Американської кіноакадемії, яка визначає володарів премії «Оскар». Кінознавці визначають стиль Кіри Муратової як самобутнє кіномистецтво глибокої думки та витонченої форми.

Режисер-постановник:

1958 — «Весняний дощ» (короткометражний, спільно з О. Муратовим; співавторка сценарію)

1961 — «Біля крутого яру» (короткометражний, спільно з О. Муратовим; співавторка сценарію)

1964 — «Наш чесний хліб» (спільно з О. Муратовим)

1967 — «Короткі зустрічі» (співавторка сценарію)

1971 — «Довгі проводи»

1978 — «Пізнаючи білий світ» (співавторка сценарію)

1983 — «Серед сірих каменів» (авторка сценарію)

1987 — «Зміна долі» (співавторка сценарію)

1989 — «Астенічний синдром» (співавторка сценарію)

1992 — «Чутливий міліціонер»

1994 — «Захоплення» (співавторка сценарію)

1997 — «Три історії» (співавторка сценарію)

1999 — «Лист в Америку» (короткометражний; співавторка сценарію)

2001 — «Другорядні люди» (співавторка сценарію)

2002 — «Чеховські мотиви» (співавторка сценарію)

2004 — «Настроювач» (співавторка сценарію)

2004 — «Довідка» (короткометражний)

2007 — «Два в одному»

2007 — «Лялька» (короткометражний)

2009 — «Мелодія для катеринки» (співавторка сценарію)

2012 — «Вічне повернення» (авторка сценарію)

Відзнаки та нагороди

- Лауреатка Всесоюзного кінофестивалю в номінації «Велика премія», 1987; в номінації «Приз за режисуру», 1988, СРСР;
- Премія «Леопард» на МКФ в Локарно, 1987, 1994, Італія;
- Народна артистка Української РСР, 1990;
- Спеціальний приз «Срібний ведмідь» Берлінського кінофестивалю, 1990, ФРН;
- Премія «Ніка» у номінації «Найкращий ігровий фільм», 1991, 1995, 2005, 2007, 2009;
- Премія МКФ «Кінотавр» у номінації «Спеціальні призи у конкурсі» Фільми для обраних, 1992; у номінації «Спеціальні призи російського конкурсу», 1994; у номінації «Спеціальні призи за режисуру», 1997;
- Лауреатка Національної премії України імені Тараса Шевченка, 1993, Україна;
- Лауреатка російської незалежної премії «Тріумф», 1995;
- Премія «Арсенал», 1997, Україна;
- Лауреатка премії імені Володимира Вернадського, 2000, Україна;
- Лауреатка премії ім. Анджея Вайди Американської кіноакадемії і Польського культурного центру в Берліні, 2000, ФРН;

- Приз ФІПРЕССІ на МКФ в Сочі, 2001Премія «Golden Lily» на МКФ у Вісбадені, 2001, 2007, ФРН;
- Лауреатка Державної премії імені Олександра Довженка за вагомий внесок у розвиток вітчизняного кіномистецтва, 2002, Україна;
- Золота медаль Національної академії мистецтв України, 2004, Україна;
- Орден Дружби, 2004, росія;
- Приз журі Міжнародної федерації кінопреси 31-го Московського міжнародного кінофестивалю, 2009;
- Лауреатка Всеукраїнської премії «Жінка III тисячоліття» в номінації «Знакова постать» 2007, Україна;
- Орден князя Ярослава Мудрого V (1999), IV (2004) та III (2009) ступенів, Україна;
- Ювілейна медаль «20 років незалежності України», 2011, Україна;
- Нагорода «Золотий Скіфський олень» за внесок у світове кіномистецтво 45-го КМКФ «Молодість», 2015, Україна;
- Почесна громадянка Одеси, 2017, Україна.

Бібліографія

Журавльова Т. Три історії про кохання: мелодраматизм в кіносвіті Кіри Муратової [Текст] / Т. Журавльова // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв, 2018, Вип. 2, С.89-97.

Зубавіна І. Різдвяна «Мелодія...» від Кіри Муратової [Текст] / І. Зубавіна // Art-курсив. 2010. № 4. – С. 67-72.

Зубавіна І. Кіра Муратова : до дня народж. [Текст] / Ірина Зубавіна // Мистецькі обрії'2004 : альманах : наук.-теорет. пр. та публіц. / Ін-т пробл. сучас. мистец. АМУ. – К., 2005. – Вип. 7. – С. 78–84.

Зубавіна І. Різдвяна «Мелодія...» від Кіри Муратової [Текст] / Ірина Зубавіна // Art-курсив : [альманах] . – К., 2010. – № 4. – С. 67–72.

Мащенко М. Довге повернення : (нотатки про драм. долю фільму К. Муратової «Довгі проводи») [Текст] / Микола Мащенко // Актуал. пробл. мистецької практики і мистецтвозн. науки : мистецькі обрії 2009 / Ін-т пробл. сучас. мистец. АМУ. – К., 2009 – Вип. 2 (11). – С. 279–283.

Рутковський О. Кіра Муратова, або Ягідки мистецтва з квіточок зла [Текст] / О. Рутковський // Мистецькі обрії 2000 : альманах : наук.-теорет. пр. та публіц. / Ін-т пробл. сучас. мистец. АМУ. – К., 2002. – Вип. 3. – С. 269–274.

Савченко Т. Образ жінки у фільмах К. Муратової [Текст] / Т. Л. Савченко // Вісник. Серія «Мистецтвознавство» / КНУКіМ. – К., 2002 Вип. 6 . – С. 75–89.

Тарасенко О. Благословенне жіноче ім'я - Україна (жіночі портрети країни: Кіра Муратова. Спалах над Черним морем [Текст] / О. Тарасенко . – К. : Поліпрінт. 2021 . – 240 с.

Чміль Г. Авторське кіно Кіри Муратової [Текст] / Ганна Чміль // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. / АМУ. – К., 2003. – Вип. 3. – С. 241–249.

Шагаєва О. Кінематограф та проблема постмодерністської ідентичності [Текст] / О. Шагаєва // Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. / АМУ. – К., 2003. – Вип. 3. – С. 214–219.

Web- бібліографія

Габрук М. Оскар 2017: український режисер Кіра Муратова увійде в число суддів кінопремії [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/eqamcj> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 2. VII. 2017. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Ільєнко Л. Кіра Муратова: «Цій планеті я поставила б нуль»: Муратова 35 мм» - листопадова ретроспектива фільмів відомої кінорежисерки, які перенесуть глядача в 60-70-ті і 90-ті ХХ століття [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/ueqchh> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 26. XI . 2018. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Кінорежисер Кіра Муратова стала почесним громадянином Одеси [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/lxdbvz> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 27. VII . 2017. - Перевірено: 19. IX. 2024.

Кірі Муратовій — 90 років: на Одеській кіностудії до ювілею відбудеться низка заходів [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/xkvzhw> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 26. XI . 2018. - Перевірено: 19. IX. 2024.

Посунко В. Кіра Муратова: майстриня експерименту та провокації [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/mjscda> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 8.VII. 2024. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Сумароков А. Хто це така: Кіра Муратова [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://moviegram.com.ua/who-is-that-kyra-muratova/> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 16.VII. 2018. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Шахова Л. Кіра Муратова – уособлення інтелектуального кіно [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/arsjva> – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 16.VII. 2018. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Штекель М. Та, що рятує від хаосу. Кіра Муратова пішла, але залишилася [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/tuovwq> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 8.VII. 2018. - Перевірено: 19. XI. 2024.

Кіра Муратова була людиною світу та відсвіту: її запрошували до складу Американської кіноакадемії, яка визначає володарів премії «Оскар»; вона наголошувала на важливості зйомок кіно в Україні — українською; підтримувала Євромайдан, виступала проти російської агресії та окупації українських територій. Як у кіно, так і в житті, вона завжди буде одночасно й усюди.

Вшанування пам'яті

У 2018 році після важкої хвороби Кіра Георгіївна померла в Одесі. Але хіба ж безсмертя зникне? Кіра Муратова колись сказала одну чудову фразу: ***«Мистецтво здатне захистити від хаосу, навіть тоді, коли цей хаос показує», що насправді чудово ілюструє вічне життя у творчості.***

У місті Одеса вулицю Льва Толстого перейменували на вулицю Кіри Муратової.

У місті Лисичанськ вулицю Зої Космодем'янської перейменували на вулицю Кіри Муратової.

Сеітаблаєв Ахтем

(1972)

Кінорежисер, кіноактор, сценарист, театральний режисер, актор театру, викладач, громадський діяч. Заслужений артист АР Крим. Ведучий військово-патріотичного ток-шоу «Хорообрі серця» на телеканалі 1+1. Директор державного підприємства «Кримський дім». 25 лютого 2022 року, у перші дні російського вторгнення в Україну, записався до лав територіальної оборони міста Києва.

З 2023 року Ахтем проходить військову службу в управлінні комунікації штабу командування територіальних сил оборони ЗСУ.

Його позивний у Збройних Силах «Саїд» — аббревіатура початкових літер прізвища. Зокрема, режисер їздить різними куточками України, в тому числі й на передову, та документує все, що пов'язане з війною. Він також займається освітніми програмами, аналітикою і створює художні фільми. Відзнятий матеріал він згодом показує в Україні й за кордоном.

Сеітаблаєв народився у місті Янгюль, поблизу Ташкента 11 грудня 1972 року. Походить із родини депортованих кримських татар. Після закінчення школи в 1989 р. з сім'ї переїжджає з Узбекистану в Крим, де в 1992 р. закінчує акторське відділення Кримського культпросвітучилища (курс А. Жукової). У 1999 р. – закінчує відділення режисури та драматургії Київського державного інституту театрального мистецтва ім. Карпенка-Карого (курс Г. Кононенка).

З 1992 по 2004 рік працював у Сімферопольському державному кримськотатарському академічному музично-драматичному театрі, як режисер поставив вистави «Моя любов Електра» (за п'єсою угорського драматурга Ласло Дюрко), «Лісову пісню» Лесі Українки, «Браво, Амадео!» (за трагедією Олександра Пушкіна), а також свою дипломну роботу за мотивами «Бахчисарайського фонтану» Пушкіна.

2003 рік - дебютував у кінематографі, зігравши роль в українській драматичній стрічці Олеся Саніна «Мамай». Як другий режисер працював на картинах «Мамай», «Татарський триптих» (режисер Олександр Муратов), де також виконав одну з головних ролей, на телебаченні (телеканал «ПротБ»).

Далі були епізодичні ролі в серіалах «Повернення Мухтара-2», фільм «Золоті хлопці», «Скажена» та в українському художньому фільмі Миколи Мащенко «Богдан-Зиновій Хмельницький».

З 2005 працює в трупі Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра.

Творчість

Фільмографія (режисерські роботи):

2022 р. - «Мирний - 21» повнометражний художній фільм, Україна;

2020 р. - «Доброволец», телевізійний багатосерійний художній фільм. За підтримкою УКФ;

2019 р. - «Номери», повнометражний художній фільм, Україна;

2018 р. - «Захар Беркут», повнометражний художній фільм, Україна, США;

2017 р. – «Кіборги», повнометражний художній фільм, Україна;

2016 р. – «Чужа молитва», повнометражний художній фільм, Україна, Грузія;

2013 р. - «Хайтарма», повнометражний художній фільм, Україна;

2012 р. - «Чемпіони з підвороття» Україна;

Телебачення, художні фільми:

2014 - 2024 р. - ведучий ТБ програми «Хоробрі серця»(ТБ канал 1+1);

2011 р. - «Темні води»;

2011 р. - «Одного разу на Новий рік»;

2009 р. - «Осінні квіти»;

2009 р. - «Осінні турботи»;

2008 р. - «Операція «ЧеГевара»;

2007 р. - «Фабрика щастя»;

2006 р. - «Квартет для двох».

Театр:

«Легенди Бахчисарая» вистава в ТЮГ на Липках, 2021 р.

Відзнаки та нагороди

- Лауреат Державної премії Автономної Республіки Крим - за роль Макбета у виставі «Макбет» та за роль Хосе у виставі «Кармен», 1997 і 2001 рр.
- Лауреат театральної премії «Київська Пектораль» - за роль Ромео у виставі «Ромео і Джульєтта», 2005 р.
- Заслужений діяч мистецтв (2024).
- Почесний нагрудний знак Головнокомандувача Збройних Сил України «Золотий Хрест» (2022).
- Лауреат Державної премії Автономної Республіки Крим - за роль Макбета у виставі «Макбет» та за роль Хосе у виставі «Кармен», 1997 і 2001 рр.

- Національна кінопремія «Золота Дзиґа» - найкраща чоловіча роль в фільмі «Додому» реж. Наріман Алієв (2020).
- Міжнародний Босфорський кінофестиваль - найкраща чоловіча роль в фільмі «Додому» реж. Наріман Алієв (2019).
- Національна премія кінокритиків «Кіноколо» - найкраща чоловіча роль в фільмі «Додому» реж. Наріман Алієв (2019).
- Національна кінопремія «Золота дзиґа» - кращий фільм «Кіборги» (2018).
- Орден «За заслуги» III ступеня — за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм (2017).
- Лауреат премії «Телетріумф» - краща чоловіча роль «В. Стус» (2016).
- Гран-прі IV Трускавецького міжнародного кінофестивалю «Корона Карпат» за фільм «Хайтарма» (2013).
- Премія «Ніка» за фільм «Хайтарма» як за Кращий фільм країн СНД та Балтії (2013).
- Фільм «Хайтарма» визнаний Союзом Кінематографістів України Кращим ігровим фільмом 2013 року та Кращим фільмом 2013 року.
- XII Міжнародного кінофестивалю «Кімера» в Італії (Kimera International Film Festival) – кращий режисер, фільм «Хайтарма» (2013).
- Одеський міжнародний кінофестиваль – кращий фільм Українського національного конкурсу «Чемпіони з підвороття» (2012).
- Спеціальний приз UNICEF – фільм «Чемпіони із підвороття» (2012).

Web - бібліографія

Гейдор О. Сину, ми не для того приїхали [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/yxstnm> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 3. X. 2024. - Перевірено: 5.11. 2024.

Задверняк Н. Відомий актор і режисер Ахтем Сеітаблаєв сьогодні зі зброєю в руках захищає Україну [Електронний ресурс] . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/mgioxc> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 26. V.2022.

Золотова К. Режисер та воїн ЗСУ Ахтем Сеітаблаєв отримав звання «Заслужений діяч мистецтв» . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/mtbwog> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 15. IX . 2024. - Перевірено: 5.11. 2024.

Кобак Х. Акторська та режисерська професії – прекрасні, бо не мають меж : [інтерв'ю з Ахтемом Сеітаблаєвим / записала Х. Кобак] . – Електрон. копія текст. даних. – Режим доступу: <https://surl.li/fyqkuh> . – Дата перегляду: 7. 11. 2024.

Малай К. Війна Росії проти України має закінчитися в Криму . - Електрон. текст. - Режим доступу: <https://surl.li/nslzrg> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 27.II. 2024. - Перевірено: 5.11. 2024.

Самченко В. Ахтем Сеітаблаєв, актор, режисер, військовослужбовець. Під час цієї трагічної війни вибухає неймовірно потужний, життєстверджуючий мистецький вулкан . - Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/kzityj> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 27.II. 2024. - Перевірено: 21. 5.11. 2024.

« Акторська професія, як і режисерська, прекрасна тим, що не має меж. Ти ніколи не зможеш сказати: «Я все знаю, все вмю». Постійно є чому навчатися, відкривати для себе нові шляхи, нові нюанси в самому собі...», — каже Сеітаблаєв.

МУЗИКА

Українці – музична нація. Співають «завжди, і нині, і повсякчас» – за роботою, при святі, у молитві. Тому не дивно, що Україна подарувала світові великих композиторів, а українська щедрівка стала різдвяним гімном планети.

Ботвінов Олексій

(1964)

Український піаніст, Народний артист України, Кавалер Ордену Зірки Італії, член Президентської ради Всесвітнього клубу одеситів, засновник Міжнародного музичного фестивалю «Odessa Classics» та Всеукраїнського конкурсу молодих піаністів імені Серафими Мозилевської.

Вважається одним з найкращих у світі виконавців музики Рахманінова. Виконав на сцені 300 разів Гольдберг - варіації Й. С. Баха. Має широкий репертуар, до якого входять понад 30 концертів для фортепіано з оркестром.

Народився Олексій 8 вересня 1964 в Одесі. Батько, Іван Дмитрович, був композитором та музикознавцем. Завідував кафедрою теорії музики та був проректором Одеської консерваторії. Мати, Віра Олександрівна, піаністка, концертмейстер Одеської консерваторії.

Після розлучення батьків, матір Олексія вдруге вийшла заміж, з дев'яти років його виховував вітчим, А. І. Дуда (народний артист України, співак, педагог з вокалу). Він зіграв значну роль у становленні Олексія, як музиканта та особистості.

Музичну освіту почав отримувати в Одесі, у професора Могилевської С. Л. З 1981 до 1985 навчався в Одеській консерваторії у професора Кардашева А. Ботвінов закінчив її з відзнакою.

У 1983, у віці 19 років, став наймолодшим учасником та лауреатом конкурсу ім. Рахманінова. Згодом були перемоги на Міжнародних конкурсах імені Баха та Клари Шуман. Він також став солістом Одеської філармонії та викладачем консерваторії.

Творчість

Ботвінов має репутацію новатора у сфері класичної музики. Артист є першопрохідником безлічі унікальних проєктів, і особливу увагу з них привертають ті, що є синтезом різних форм та жанрів мистецтва. Ботвінов багато експериментує з поєднанням музики та балету (багаторічна співпраця з балетними компаніями Цюриха та Берліна), музики та театру.

Багаторічна співпраця піаніста з видатним хореографом Х.Шпюрлі, що була розпочата в 1996 році, дала поштовх для створення 20 балетів на музику всіх епох – від Моцарта до Шнітке, гастрольним турам (особливо з «візитівкою Цюрихського балету» – «Гольдберг Варіаціями Баха») в десятках країн - на головних сценах Німеччини, Франції, Іспанії, Великобританії, Японії, Канади, Південної Африки, Китаю та інших з незмінним сенсаційним успіхом.

Новий революційний для світу класики проєкт «Бах. Перезавантаження» є поєднанням на перший погляд несумісних культурних сфер – вершини європейської музики «Гольдберг Варіацій» Баха з орієнтальними ритмами знаменитого турецького перкусіоніста Бурхана Очала, в основі яких стародавні суфійські традиції.

У 2015 році Олексій Ботвінов став автором ідеї та президентом нового щорічного фестивалю мистецтв ODESSA CLASSICS, який став сенсаційним успіхом і встиг зарекомендувати себе найкращим українським міжнародним фестивалем та одним із провідних фестивалів Східної Європи. Преса особливо відзначає не лише зірковий рівень учасників, а й креативність побудови фестивалю, наявність проєктів, націлених на молодь, використання найновітніших технологічних засобів та сучасних арт-трендів.

ODESSA CLASSICS проходила щороку на початку червня в Одесі та збирала до 20 000 глядачів. У зв'язку з військовою агресією РФ проти України фестиваль вже третій рік поспіль проходить за її межами, в еміграції. У 2024 році концерти пройшли щонайменше в п'яти різних містах Європи.

Незважаючи на багаторічне визнання за кордоном, Олексій Ботвінов є істинним патріотом своєї країни, залишається громадянином України і докладає великих зусиль для реалізації своїх ідей і планів на Батьківщині.

Відзнаки та нагороди

1983 — Лауреат 1 Всесоюзного конкурсу імені Рахманінова.

1988 — Лауреат 8 Міжнародного конкурсу імені Баха (Лейпціг).

1993 — Лауреат 1 Міжнародного конкурсу імені Клари Шуман (Дюссельдорф).

2001 — присвоєне почесне звання «Заслужений артист України».

2007 — Музикант року, рейтинг «Народне визнання», м. Одеса.

2009 — Грамота Кабінету Міністрів України за заслуги в галузі культури України.

2011 — Почесна Грамота Одеської Міської Ради за багаторічну плідну творчу роботу, високе професійне мастерство.

2013 — Орден святого рівноапостольного князя Володимира II степеню.

2014 — Відзнака Одеської обласної ради.

2014 — Відзнака Одеського міського голови «За заслуги перед містом».

2015 — присвоєне почесне звання «Народний артист України».

2019 — Знак пошани Одеського міського голови.

2020 — Кавалер Ордену Зірки Італії.

2020 — Швейцарська нагорода Вільгельма Телля.

2020 — Гордість Одеси, рейтинг «Народне визнання. Одесит року».

2024 — отримав Платинову медаль французької академічної асоціації Arts-Sciences-Lettres за видатні заслуги в мистецтві як піаніст, засновник і президент фестивалю класичної музики «Odessa Classics».

Web - бібліографія

Блаш К. Український піаніст Олексій Ботвінов отримав найвищу нагороду французької асоціації Arts-Sciences-Lettres : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/avtjow> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 18.XI. 2024. – Перевірено: 4.12. 2024.

Кошкіна С. Олексій Ботвінов: «Не може бути меседжу «ми українці, любіть нас, бо ми хороші». Він працював у перші місяці війни, зараз - ні» : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ahcrra> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 11.XI. 2022. – Перевірено: 4.12. 2024.

Крикуненко І. Артисти і Титани. Олексій Ботвінов : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/fnojmi> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 6.VIII. 2019. – Перевірено: 4.12. 2024.

Олексій Ботвінов: «Будемо використовувати кожен концерт, щоб привернути увагу до того кошмару, який відбувається в Україні» : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/hycqvu> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 22.V. 2022. – Перевірено: 4.12. 2024.

Олексій Ботвінов, всесвітньо відомий піаніст, народний артист України. Коли є розчарування і немає надії, класична музика - один з найпотужніших антидотів : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ozflhm> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 5. III. 2016. – Перевірено: 4.12. 2024.

Різникова Я. Насильству ніколи не подолати Мистецтво : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/qjbkqv> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 15. VI. 2022. – Перевірено: 4.12. 2024.

Український піаніст Олексій Ботвінов отримав найвищу нагороду французької асоціації Arts-Sciences-Lettres: <https://surl.li/vndedn> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 19. XI . 2024. – Перевірено: 4.12. 2024.

Вакарчук Святослав

(1975)

Святослав Іванович Вакарчук — український музикант, лідер гурту «Океан Ельзи», громадський діяч, колишній політичний діяч та голова партії «Голос», композитор, автор пісень, лейтенант ЗСУ. Здобув всеукраїнське та міжнародне визнання як музикант, вокаліст, композитор.

Народився 14 травня 1975 року у місті Мукачеве Закарпатської області тодішньої УРСР. Своє дитинство та юність провів у Львові, закінчив Львівську школу № 4. Без музичної освіти Вакарчук теж не залишився: він ходив на уроки скрипки, також освоїв піаніно і баян. Любов до музики Славко перейняв від дядька та бабці. Бабуся навчила його українських пісень, а дядько познайомив з репертуаром «Beatles», «Queen», «Rolling Stones» і «Pink Floyd». Тому і вийшов такий потужний конгломерат – «Океан Ельзи» – український спів з англійською манерою виконання.

У 1991—1996 роках навчався на фізичному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка, за спеціалізацією «теоретична фізика». За другою вищою освітою — економіст-міжнародник. 1996 року вступив до аспірантури кафедри теоретичної фізики Львівського національного університету імені Івана Франка.

У 1994 року приєднався до артрок-гурту «Клан тиші», створеного 1992 року. З жовтня 1994 гурт взяв назву «Океан Ельзи». Святослав Вакарчук став вокалістом, автором більшості текстів і музики та незмінним лідером гурту. У квітні 1998 року гурт переїхав до Києва, де записав дебютну платівку «Там, де нас нема».

Влітку 2009 року Святослав Вакарчук захистив дисертацію на звання кандидата фізико-математичних наук в Інституті фізики конденсованих систем НАН України.

Музичні твори Святослава Вакарчука одержали численні національні та міжнародні нагороди, були перекладені багатьма мовами, зробивши автора одним з найвідоміших сучасних українських виконавців. Святослав Іванович є також активним організатором мистецького життя України, учасником мультимедійних мистецьких проєктів, а також акцій громадянської непокори.

Святослав Іванович займає чітку проукраїнську позицію. У 2004 році не залишився осторонь від політичних подій, які відбувалися в країні – активно виступав на Майдані. Є послом доброї волі ООН, займався безліччю соціальних і культурних проєктів. Святослав Вакарчук двічі обирався народним депутатом України від різних політичних сил. Був активним учасником подій Євромайдану.

У перші дні російського вторгнення 2022 року Святослав Іванович пішов до територіального центру укомплектування і уклав контракт із ЗСУ. Отримав звання лейтенанта Збройних Сил України. З березня 2022 Святослав Вакарчук активно їздив і продовжує їздити на фронтові позиції, та по всій країні, намагається підтримувати бойовий дух військових і цивільних... **«Ми найхоробріша нація світу, і я цим пишаюсь»**

(С. Вакарчук).

Творчість

Студійні альбоми: 1998 — Там, де нас нема, 2000 — Янанебібув, 2001 — Модель, 2003 — Суперсиметрія, 2005 — Gloria, 2007 — Міра, 2010 — Dolce Vita, 2013 — Земля, 2016 — Без меж, 2024 — Той день, 2024 — Lighthouse. Сингли: 1996 — «Будинок зі скла», 2002 — «Холодно», 2004 — «Дякую!», 2006 — «Веселі, брате, часи настали...», 2009 — «Я так хочу...», 2009 — «Без бою», 2009 — «Зелені очі», 2009 — «Відпусти», 2009 — «Там, де нас нема», 2009 — «Все буде добре», 2009 — «Квітка», 2010 — «На лінії вогню», 2013 — «Обійми», 2013 — «Стрільай», 2013 — «Rendez-Vous», 2015 — «Мовчати», 2015 — «Не твоя війна», 2015 — «Життя починається знов», 2015 — «Мить», 2016 — «Не йди», 2016 — «Осінь», 2018 — «Без тебе», 2018 — «В небо жене», 2018 — «Скільки нас», 2019 — «Човен», 2019 — «Перевал» — OST до фільму «Захар Беркут», 2020 — «Коли ми станем собою» (відеокліп), 2020 — «Обійми (Remix)», 2020 — «Тримай», 2021 — «#Без тебе мене нема», 2021 — «Країна дітей» (спільно із alyona alyona), 2021 — «Місто весни» (спільно із Один в каное), 2021 — «Перемога» (спільно із KALUSH), 2022 — «Весна», 2022 — «Місто Марії»,

2022 — «Квіти мінних зон», 2023 — «Коли ми двоє» (спільно із Kola), 2024 — «Відповідь», 2024 — «Voices Are Rising» (англ.), 2024 — «Той день» (спільно із YAKTAK, Kola, SHUMEI, Jerry Heil), 2024 — «Lighthouse» (спільно із Джон Резнік), 2024 — «Мукачево», 2024 — «Як ніколи».

Сингли: 1996 — «Будинок зі скла», 2002 — «Холодно», 2004 — «Дякую!», 2006 — «Веселі, брате, часи настали...», 2009 — «Я так хочу...», 2009 — «Без бою», 2009 — «Зелені очі», 2009 — «Відпусти», 2009 — «Там, де нас нема», 2009 — «Все буде добре», 2009 — «Квітка», 2010 — «На лінії вогню», 2013 — «Обійми», 2013 — «Стріляй», 2013 — «Rendez-Vous», 2015 — «Мовчати», 2015 — «Не твоя війна», 2015 — «Життя починається знов», 2015 — «Мить», 2016 — «Не йди», 2016 — «Осінь», 2018 — «Без тебе», 2018 — «В небо жене», 2018 — «Скільки нас», 2019 — «Човен», 2019 — «Перевал» — OST до фільму «Захар Беркут», 2020 — «Коли ми станем собою» (відеокліп), 2020 — «Обійми (Remix)», 2020 — «Тримай», 2021 — «#Без тебе мене нема», 2021 — «Країна дітей» (спільно із alyona alyona), 2021 — «Місто весни» (спільно із Один в каное), 2021 — «Перемога» (спільно із KALUSH), 2022 — «Весна», 2022 — «Місто Марії», 2022 — «Квіти мінних зон», 2023 — «Коли ми двоє» (спільно із Kola), 2024 — «Відповідь», 2024 — «Voices Are Rising» (англ.), 2024 — «Той день» (спільно із YAKTAK, Kola, SHUMEI, Jerry Heil), 2024 — «Lighthouse» (спільно із Джон Резнік), 2024 — «Мукачево», 2024 — «Як ніколи».

Акустичні альбоми: 2003 — «Твій формат».

Збірки: 2006 — «1221», 2007 — «Вибране...», 2010 — «Океан Ельзи: The Best Of», 2014 — «Найкраще (2CD)».

Інші альбоми: 2010 — «Dolce Vita /remastered».

Окремі проєкти учасників гурту: 2005 — «Трампліни» — сольний альбом Павла Гудімова, 2008 — «Вночі» — сольний альбом Святослава Вакарчука, 2011 — «Sofia» — сольний альбом Дениса Дудка (джазовий квінтет «Дудко»), 2011 — «Брюссель» — сольний проєкт Святослава Вакарчука, у якому як музикант також брав участь Петро Чернявський, а Мілош Єліч виступив у ролі продюсера, 2020 — «Оранжерея» — сольний проєкт Святослава Вакарчука.

Відзнаки та нагороди

Орден Свободи (22 січня 2016) — за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української держави, справу консолідації українського суспільства, багаторічну сумлінну працю.

Заслужений артист України (23 серпня 2005) — за значний особистий внесок у соціально-економічний, науковий та культурний розвиток України, вагомі трудові здобутки та активну громадську діяльність.

Лавреат Премії імені Василя Стуса (2014).

1 травня 2015 року, Святослав Вакарчук отримав звання «Почесного громадянина міста Львова».

14 травня 2015 року Київська міська рада надала Вакарчуку звання «Почесний громадянин Києва»

Жовтень 2023 — почесний доктор від Харківського національного університету.

Бібліографія

Глазова С. Художні особливості рок-пісенної творчості гурту «Океан Ельзи» [Текст] / С. Глазова // European scientific congress : The 11th International scientific and practical conference (November 27–29, 2023). – Madrid, Spain : Barca Academy Publishing, 2023. – Pp. 463–468.

Web - бібліографія

Бєглов В. Святослав Вакарчук : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/bsxrou> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 24. XII. 2015. – Перевірено: 23.11. 2024.

Боровик И. Вакарчук Святослав : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ouksic> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 19. IX. 2021. – Перевірено: 23.11. 2024.

«Ваше слово має бути гучним: свободу і гідність не продають», – Святослав Вакарчук до студентів УКУ: [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ssxfob> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 22. III. 2022 – Перевірено: 23.11. 2024.

Захарченко Д. Святослав Вакарчук: Історія мого життя — це боротьба двох моїх »Я» : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/zhthno> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 22. III. 2021. – Перевірено: 23.11. 2024.

«Зробив велику помилку»: Святослав Вакарчук перепросив за своє політичне минуле : [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/paowpk> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 3. IV. 2024. – Перевірено: 23.11. 2024.

Куликов В. Згадки про «Океан Ельзи»: [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/tbnyrd> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 28. VII. 2024. – Перевірено: 23.11. 2024.

Лаврін Ю. Святослав Вакарчук: «Ми найхоробріша нація світу, і я цим пишаюсь» : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/xqqpbn> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 7. V. 2022. – Перевірено: 23.11. 2024.

Океан Ельзи: Біографія групи : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/htutsb> . – Загол. з екрану. – Мова: укр. – Опис засн. на версії, датов.: 7. VI. 2021. – Перевірено: 23.11. 2024.

Руденко С. 10 фактів із життя Святослава Вакарчука: [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ovvmop> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 16. V. 2019. – Перевірено: 23.11. 2024.

Святослав Вакарчук: Не даймо ворогові вихолостити нас : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/iyhpdk> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 9. VШ. 2024. – Перевірено: 23.11. 2024.

Святослав Вакарчук — про творчість, реформи і популізм : [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/fgxnge>. – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 25. VШ. 2017. – Перевірено: 23.11. 2024.

Соломко І. Святослав Вакарчук: «Війна - як рентген, все стає чорно-білим. Вона зробила мене чеснішим перед собою»: [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/cdwvel> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 3. V . 2023. – Перевірено: 23.11. 2024.

«Головне — врити в те, що робиш, і ніколи не зупинятися».

(С. Вакарчук)

Скорик Мирослав

(1938 - 2020)

Мирослав Скорик — композитор, музикознавець, Герой України, народний артист України, лауреат Шевченківської премії, кандидат мистецтвознавства, співголова Співки композиторів України в 2006—2010 роках, художній керівник Національної опери України у 2011—2016 роках, академік Академії мистецтв України. За всім цим — інтелігентна людина і великий талант, ціла непроста епоха розвитку української музики останніх понад півстоліття.

Мирослав Скорик народився 13 липня 1938 р. у Львові. Родина його була пов'язана з українськими мистецькими, науковими, суспільно-політичними колами Галичини. Мати композитора – Марія Скорик (Охримович) була родичкою таких видатних митців, як співачка Соломія Крушельницька, художниця Ярослава Музика, фольклорист Володимир Охримович. Батько композитора — Михайло Скорик, історик, етнограф, був працівником Львівського відділення Академії наук УРСР, володів грою на скрипці, знав і виконував різноманітні карпатські мелодії, пісні й танці. Перше знайомство з музикою Мирослав отримав у сім'ї — батьки, хоч і не були професійними музикантами, музикували в родинному колі, батько грав на скрипці, мати — на фортепіано.

У 1947 р. всю родину було репресовано більшовицьким режимом і вивезено до Анжеро-Судженська Кемеровської області. В Сибіру майбутній композитор навчався гри на фортепіано у В. Канторової, учениці Рахманінова. Він вже тоді виявляв нахил і до композиції.

До Львова він повернувся у 1955 році, вступив до консерваторії та навчався композиції в класі С. Людкевича та А. Солтиса. Його дипломною роботою стала кантата «Весна» на слова І. Франка. А потім було навчання у Київській та Московській консерваторіях.

Слава Скорика - композитора бере початок ще з шістдесятих років. Він першим вніс в українську легку музику ритми джазу і року. Окрім серйозної музики кантат та концертів, які вивчаються сьогодні у всіх музичних закладах України, Мирослав Скорик був автором музики до фільмів, серед яких найпопулярніші «Тіні забутих предків» за повістю Коцюбинського, «Царівна» Ольги Кобилянської, «Камінний господар» Лесі Українки.

У 1962 році львівський поет М. Петренко написав поезію «Намалюй мені ніч». Одним з перших її прочитав Мирослав Скорик і незабаром написав музику на слова Петренка. Вважається, що з пісні «Намалюй мені ніч» почалася українська естрада — і сьогодні це абсолютний хіт. Чималу роль у цьому відіграло те, що в 1970-ті її заспівала Софія Ротару. Співачка виконала її в мюзиклі «Червона рута» — і після його виходу буквально прокинулася знаменитою, а пісня стала відомою далеко за межами України — у Штатах, Канаді та Європі. Сьогодні її також можна почути у виконанні Тіни Кароль. У 1982 р. для фільму «Високий перевал», який розповідає про воєнні роки на Галичині, Скорик написав «Мелодію ля-мінор», яка і досі є візитною карткою композитора та одним з найпопулярніших його творів. Водночас це неофіційний гімн України: «Мелодію» часто можна почути у виконанні оркестру в державні дні пам'яті.

Оперу «Мойсей» композитор створив у 2001 р. за однойменною поемою І. Франка. Профінансував і підтримав постанову Папа Іоанн Павло II, який прилетів на прем'єру. Сам композитор говорив, що це одна з найсучасніших його опер, написана просто й доступно і натхненна сьогоднішнім днем. Знаковий твір Скорика і «Карпатський концерт» для великого симфонічного оркестру. Саме він приніс Мирославу світову славу, продемонстрував його геніальність і прихильність до традицій авангардної європейської музики. Мирослав Скорик виховав цілу плеяду відомих композиторів, серед них: О. Балакаускас (Литва), Є. Станкович, І. Карабиць, Г. Гаврилець, О. Кива, В. Степурко, О. Козаренко, Б. Фроляк, В. Теличко, І. Небесний, Л. Горова, В. Зубицький, М. Швед та багато інших.

Творчість

Музично-театральні твори

«Каменярі» (балет, за І. Франком, 1967)

«0:0 на нашу користь» (музична комедія, лібр. Віккерса та О. Каневського, 1969)

«Мойсей» (опера, лібрето Б. Стельмаха за І. Франком, 2001)

«Повернення Баттерфляй» (балет, Скорик-Пуччіні, 2006)

Вокально-симфонічні твори

Кантати для хору і симфонічного оркестру:

«Весна» — кантата для солістів, хору та симфонічного оркестру на вірші І. Франка (1960)

«Людина» — кантата для солістів, хору та симфонічного оркестру на вірші Е. Межелайтіса (1964)

Поема-кантата «Гамалія» (сл. Т. Шевченка, 2003)

«Три українські весільні пісні» для голосу та симфонічного оркестру (нар. слова, 1974)

Симфонічні твори: Симфонічні поеми: «Вальс» (1960), «Сильніше смерті» (симфонічна поема, 1963), «1933» (1993), «Спогад про Батьківщину» (1994), «Гуцульський триптих» (сюїта для симфонічного оркестру, 1965), концерт для великого симфонічного оркестру «Карпатський» (1972), Партита № 4» для симфонічного оркестру (1974), «24 каприси Паганіні».

Концерти:

Для інструментів соло з оркестром: 3 для фортепіано з оркестром — № 1 («Юнацький», 1977), № 2 (1982), № 3 (1995). 9 для скрипки з оркестром — № 1 (1969), № 2 (1990), № 3 (2001), № 4 (2002), № 5 (2004), № 6 (2009), № 7 (2011), № 8 «Allusion to Chopin» (2011), № 9 (2014). «Мелодія» для скрипки з оркестром. Концерт для віолончелі з оркестром (1983).

Для камерного оркестру: «Сюїта» (1961), Партита № 1 для струнного оркестру (1966), № 2 для камерного оркестру (1970), № 3 для струнного оркестру (1974), «Три фантазії на лютневі теми XVI ст.» з «Львівської табулатури», Диптих (1993).

Камерно-інструментальні твори: «Партита № 5» для фортепіано (1975), партита № 6 для струнного квартету, партита № 7 для квінтету духових, «Речитатив і рондо» для скрипки, віолончелі та фортепіано (1969), сонати для скрипки і фортепіано — № 1 (1963), № 2 (1993), соната для віолончелі і фортепіано «A-RI-A» (1994), «Карпатська рапсодія» для скрипки та фортепіано (2004), «Диптих» для струнного квартету.

Фортепіанні твори: Три танці для 2-х фортепіано (1995), Цикл п'єс «В Карпатах» (1959), «Рондо» (1962), «Варіації» (1962), «Бурлеска» (1964), «Коломийка» (1962), «Блюз» (1964), «З дитячого альбому» цикл п'єс («Простенька мелодія», «Народний танець», «Естрадна п'єса», «Лірник», «Жартівлива п'єса» (1965), Токата (1979), 6 прелюдій і фуг (1987—1988).

Вокальні твори: Романси на сл. Шевченка (1962): «Якби мені черевики», «Зацвіла в долині», «За сонцем хмаронька пливе», «Ой сяду я під хатою». Духовний концерт «Реквієм» (в першій редакції «Заупокійна», канонічні тексти, 1999), 3 псалми (2003), Літургія святого Йоана Золотоустого (2005).

Інше: солоспіви на слова Т. Шевченка, численні естрадні пісні.

Музика до фільмів

Музика до драматичних спектаклів та понад 40 фільмів, зокрема: 1964 — «Тіні забутих предків», 1967 — «Як козаки куліш варили», 1971 — «Жива вода», 1972 — «За твою долю», 1974 — «Гуси-лебеді летять», 1974 — «Особисте життя», 1979 — «Гришкові книжки» (мультфільм), 1981 — «Високий перевал» (Мелодія ля-мінор), 1991 — «Нам дзвони не грали, коли ми вмирили», 1994 — «Царівна» (серіал), 2007 — «Лис Микита», 2019 — «Тарас. Повернення.»

Твори Скорика сьогодні можна почути на всіх континентах. Серед іноземних країн в лідерах за останні 5 років є Польща, Німеччина, Франція, Австрія, країни Балтії, Велика Британія, США та Канада.

Будь-який твір Мирослава Скорика зачаровує, насамперед, мелодичним звучанням. Ця особливість музики Мирослава Михайловича єднає всіх – і тих, хто не знає нот, і аматорів, і музикантів-професіоналів. Найширша гамма образного світу Мирослава Скорика – від найтоншої лірики і зухвало веселих сплесків до трагічних та скорботних почуттів – звучить музикою, зверненою до людської душі.

«Музику потрібно писати так, щоб люди хотіли її слухати», – завжди був переконаний композитор.

Відзнаки та нагороди

Звання Герой України з врученням ордена Держави (20 серпня 2008) — за визначні особисті заслуги перед Українською державою у розвитку національного музичного мистецтва, багаторічну плідну композиторську, педагогічну і громадську діяльність.

Орден «За заслуги» I ст. (8 лютого 2010) — за вагомий особистий внесок у соціально-економічний та культурний розвиток України, високий професіоналізм та багаторічну сумлінну працю.

Орден «За заслуги» II ст. (27 серпня 2006) — за вагомий особистий внесок в увічнення пам'яті Івана Франка.

Орден «За заслуги» III ст. (5 жовтня 1998) — за значний особистий внесок у розвиток українського музичного мистецтва, багаторічну творчу і педагогічну діяльність.

Відзнака Президента України — ювілейна медаль «20 років незалежності України» (19 серпня 2011) — за значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний та культурно-освітній розвиток Української держави, вагомі трудові здобутки та багаторічну сумлінну працю.

Відзнака Президента України «Національна легенда України» (20 серпня 2021, посмертно) — за визначні особисті заслуги у становленні незалежної України і зміцненні її державності, вагомий внесок у розвиток національного мистецтва, спорту, багаторічну плідну професійну діяльність.

Орден «Знак Пошани» (1971).

Заслужений діяч мистецтв УРСР (1969).

Народний артист УРСР (1988).

Державна Премія УРСР імені Тараса Шевченка (1987).

Вшанування пам'яті

Помер Мирослав Скорик 1 червня 2020 року у Києві. Похований 5 червня 2020 року на Личаківському цвинтарі у Львові.

29 вересня 2020 Львівська обласна рада проголосувала за надання імені Мирослава Скорика комунальному закладу «Львівська національна філармонія».

У червні 2021 у Національній музичній академії України імені Петра Чайковського, біля аудиторії № 42, відкрито меморіальну дошку на честь митця. Тоді ж на Личаківському цвинтарі у Львові відбулося урочисте відкриття пам'ятника на могилі Мирослава Скорика. Також у червні 2021 «Львівська національна філармонія імені Мирослава Скорика» започаткувала «Всеукраїнський композиторський конкурс імені Мирослава Скорика», який проводитиметься раз на два роки і спрямований на підтримку і промоцію «симфонічної творчості нової генерації молодих українських композиторів, збереження та розвиток традицій національної композиторської школи».

24 вересня 2021 року Верховна Рада ухвалила запровадження Державної премії України імені Мирослава Скорика за вагомий внесок у розвиток музичного мистецтва України та впровадження новітніх непересічних практик у композиторській, виконавській, музикознавчій діяльності.

У червні 2021 року, Дніпропетровська обласна рада надала Кам'янському фаховому музичному коледжу ім'я Мирослава Скорика. У листопаді 2021 року відбулись урочистості з надання імені коледжу та на фасаді закладу відкрито меморіальну дошку Мирославу Скорику. У квітні 2022 року було перейменовано вулицю Єсеніна у місті Мукачево на честь Мирослава Скорика.

Рішенням виконавчого комітету Львівської міської ради від 29 вересня 2022 року частину вулиці Чайковського у місті Львові від проспекту Шевченка до вул. Стефаніка перейменували на пошану Мирослава Скорика.

26 липня 2024 року вулицю Дунаєвського в Миколаєві перейменовано на вулицю Мирослава Скорика.

Бібліографія

Береза, Р. Мирослав Скорик [Текст] : [композитор і музикознавець, Герой України, народ. артист України, заслужений діяч мистец. України, лавреат Нац. премії ім. Т. Шевченка, кандидат мистецтва, співголова Спілки комп. України, худож. кер. Київської опери, Нац. легенда України (2021, посмертно)] / Р. Береза. // Береза, Р. В акордах вічності і слави / Р. Береза. - Л. : Вид-во «Апріорі», 2023. - С.185-198.

Волох А. М. Скорик – Мойсей української музики [Текст] / А. Волох // Молодь і ринок. — 2011. — № 8 . — С. 133-136.

Кияновська, Л. Мирослав Скорик [Текст] / Л. Кияновська . — Х. : Час читати, 2021. - 124 с.

Кумеда Т. Особливість Мирослава Скорика в історії української музичної культури ХХ століття [Текст] / Т. Кумеда // Культура і Сучасність . — 2010. — № 2 . — С. 200 – 205.

Сікорська І. Скорик М. М. [Текст] / І. Сікорська // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2012. — Т. 9 . — С. 612.

Щириця Ю. Мирослав Скорик [Текст] / Ю. Щириця . — К.: Музична Україна, 1979. — С. 18 – 23.

Web - бібліографія

Кравчук Л. Мирослав Скорик: цікаві факти з життя і творчості композитора [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/hudloe> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 13. VII. 2022. – Перевірено: 23.11. 2024.

Литвиенко Н. Маестро української музики Мирослав Скорик [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/jjbacr> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 18. XII. 2018. – Перевірено: 23.11. 2024.

Мусаєва С. Мирослав Скорик. Інтелігентний бешкетник [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/cemcga> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 28. VII. 2018. – Перевірено: 23. 11. 2024.

Терещук Г. Композитор Мирослав Скорик. На його долю вплинула Соломія Крушельницька [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/auitwm> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 2. VII. 2020. – Перевірено: 23. 11. 2024.

У Львівському музичному лицейі відкрили концертну залу ім. Мирослава Скорика [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/dhezqy> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 14. X. 2023.

«Композитору насправді важко увійти в іншу національну традицію. Тому що, кожна місцина має свою особливість. Для того, щоб увійти у традицію іншого народу, потрібно з десятків років. Навряд чи це дало б позитивний результат. Але навіть маючи таку можливість – я розумів, що моє місце у своїй країні».

(М. Скорик)

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО. АРХІТЕКТУРА

Мистецтво — це пласт української культури, пов'язаний з відтворенням світосприйняття українського народу, його психології, етичних настанов і естетичних прагнень, що охоплює всі види творчості, традиційно притаманні Україні. Вони розвиваються, як єдиний комплекс, і органічно входять у життя народу протягом усієї його історії.

Соня Делоне

(1885 - 1979)

Соня Делоне – відома французька художниця та дизайнерка, українського походження, яскрава представниця напрямку арт-деко (футуризм), засновниця художнього напрямку симультанізм (або орфізм, як назвав його поет Гійом Аполлінер). Творчість Делоне не обмежувалася жодними рамками, сповнена експериментів та яскравих барв.

Її ім'я назавжди вписане в історію як першої жінки-художниці, чия прижиттєва персональна виставка відбулася в Луврі. Вона перевернула уявлення про моду, дизайн і культуру ХХ століття.

Справжнє ім'я Соні Делоне — Сара Штерн. Вона народилася в Одесі у небагатій єврейській родині. Після ранньої смерті батьків п'ятирічну дівчинку взяв на виховання дядько, петербурзький адвокат Генріх Терк. Життя у культурному середовищі Санкт-Петербурга сприяло формуванню художнього таланту Соні, і згодом вона вступила до Академії мистецтв у Карлсруе, Німеччина. Потім Соня вирушила до Парижу, де у 1906 році вступила до Академії Рансона. Париж того часу був осередком авангардного мистецтва. Соня знайомилася з новаторськими ідеями постімпресіоністів і кубістів, що значно вплинуло на її стиль. Життя в Парижі стало символом переходу від традиційного мистецтва до експериментального.

До кінця своїх днів Соня Делоне залишалася вірною своїм принципам — поєднувати мистецтво, дизайн і моду в одне ціле. Померла Соня 5 грудня 1979 року в Парижі у віці 94 років. Вона була похована на кладовищі Монпарнас, поряд із чоловіком Робером Делоне, залишивши по собі величезний творчий спадок, який надихає художників, дизайнерів і модних творців і сьогодні.

Творчість

Делоне - це не ім'я, це - явище в культурі.

Оглядаючи шістдесят років творчої активності, Соня Делоне усвідомлювала: так, вони з чоловіком заклали основи нової художньої концепції, яка радикально відрізняється від тієї, що існувала не одне століття від епохи Відродження. Відмовившись від звичних виразних засобів, традиційного способу думок, Робер і Соня Делоне довірили кольору найрізноманітніші функції - і у тому сміливому експерименті творчо не помилилися.

Вона читала лекції в Сорбонні, займалася дизайном інтер'єрів, книжковими ілюстраціями, плакатами та керамікою. У своїй статті «Художники і майбутнє моди» вона вперше ввела поняття прет-а-порте, яке стало основою сучасної модної індустрії.

Її творчий метод вплинув на розвиток дизайну інтер'єрів: вона експериментувала з текстурами і створювала малюнки для тканин, які виготовляли ліонські фабрики, а пізніше ці ідеї використовували в індустрії автомобілів.

Творами Соні Делоне продовжують надихатися провідні модельєри світу, цитуючи її творчість у власних проєктах.

Роботи Соні Делоне зберігаються у колекціях Музею сучасного мистецтва у Нью-Йорку, Художнього музею Карнегі в Піттсбурзі та інших, а виставки її робіт проходили у Франції, Італії та Канаді. Соня працювала до останніх днів життя – у буквальному значенні цього слова: у 1976 році разом із французькою компанією «Articural» Делоне розробила колекцію текстилю, посуду та прикрас, натхненням для яких стали її ж роботи 20-х років. Тоді ж вона закінчила свою автобіографію, над якою працювала кілька років, назвавши її «Ми піднімаємось до Сонця».

Найбільшу колекцію робіт Соні Делоне зберігають у Центрі Жоржа Помпіду в Парижі. Її роботи нині коштують мільйони євро. Натомість в Україні, звідки родом Делоне, представлені лише дві її роботи, які зберігають в архівах Національного художнього музею України.

Художниця з українським корінням довгий час залишалася маловідомою для батьківщини, хоча своє українське походження визнавала. Вона ніколи не забувала про край, який дав їй життя та здатність бачити всі фарби світу.

У художниці залишилися яскраві спогади - глибокий білий сніг взимку, великі жовті соняшники влітку, буяння літніх мальв під стіною бабусиної хати чи нескінченна синява Чорного моря, і все це накривають соковиті мазки, якими споконвіку пишеться наша рідна осінь. Усе це не просто звучить, а разом з українськими орнаментами явно читається в її авторських роботах. **«Я люблю чисті, яскраві кольори мого дитинства, України. Пам'ятаю селянські весілля моєї країни, де червоні та зелені сукні, прикрашені численними бантиками, літали у танці... Пам'ятаю, як ростуть кавуни та дині; помідори оперізують червоним хати, великі соняшники — жовті з чорною серцевиною — сяють у легкому, дуже високому блакитному небі»,** — писала Соня Делоне у своїй книзі спогадів **«Ми йдемо до сонця»**.

Відзнаки та нагороди

Соня Делоне стала **Кавалером мистецтв і літератури** (1973 р.). За багаторічну працю на терені мистецтва вона відзначена **Гран-прі Парижа** (1973). Внесок Соні Делоне у французьке мистецтво та дизайн було визнано французьким урядом у 1975 році, коли вона була удостоєна звання **офіцера Ордену Почесного легіону** – найвищої нагороди, яка присуджується французьким громадянам.

Вшанування пам'яті

6938 СоняТерк — астероїд, названий на честь художниці.

Соня Делоне стала однією з 36 українок, обличчя та силует яких стали прообразом української серії ляльок «Барбі» «Barbie: Пані України».

У місті Одеса перейменували провулок Гаршина на провулок Соні Делоне.

У місті Кременчук вулицю Партизанську перейменували на вулицю Соні Делоне.

У місті Київ вулицю Пушкіна перейменували на вулицю Соні Делоне.

У 2004 році робота Соні Делоне «Сонечко» (Coccinelle) була розміщена на поштовій марці, випущеній спільно французькою поштою (La Post) та Королівською поштою Великої Британії (Royal Mail) на честь сторіччя підписання «сердечної угоди» Антанти (франц. Entente cordiale).

Бібліографія

Нога О., Кодлубай І. Соня Делоне повертається на Україну через Львів / О. Нога, І. Кодлубай // На перехресті Європи і віку . – Львів: Місіонер, 1996. – С. 117—308.

Стахівська Ю. Соня та гра кольорів [Текст] / Ю. Стахівська . – К. : Дух і літера, 2024. – 44 с.

Сусак В. Українські мистці Парижа. 1900-1939 [Текст] / В. Сусак . – К. : Родовід, 2010 . – 408 с.

Web - бібліографія

Багрій О. Що треба знати про Соню Делоне – королеву кольору та авангарду [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ozvfkz> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 14.XI.2024. – Перевірено: 05.12. 2024.

Денис Д. Соня Делоне. Законодавиця світової моди, родом з України [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/brlghk> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 14.XII.2022. – Перевірено: 05.12. 2024.

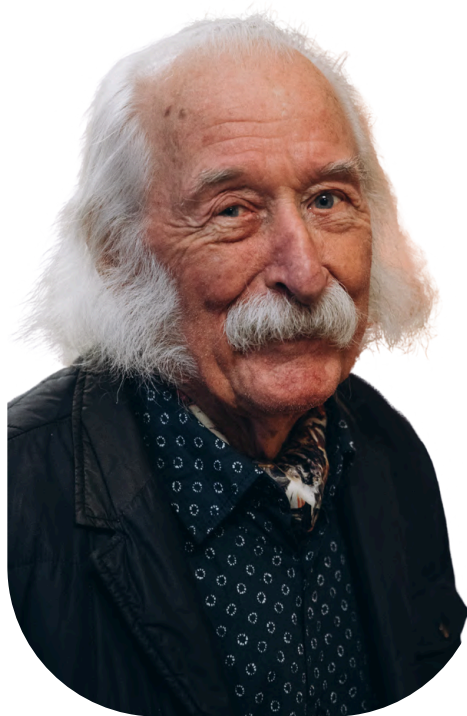
Курганська І. Соня Делоне: українські барви [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/yvwbzw> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 05. I. 2024. – Перевірено: 06.12. 2024.

Николаєнко А. Соня Делоне [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/wnhesf> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 16.XI.2024. – Перевірено: 08.12. 2024.

Рудяченко О. Соня Делоне. Архітектори кольору [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/gsnwlr> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 01.XI.2020. – Перевірено: 05.12. 2024.

Марчук Іван

(1936)

Всесвітньо відомий український живописець, графік, скульптор. Засновник техніки пльонтанізму. Митець, який створив більше 5000 творів, провів більше 150 персональних і більше 50 колективних виставок на 5 континентах світу. Він член ради Міжнародної академії сучасного мистецтва в Римі, нагороджений орденом «Свободи», лавреат Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, премії «Національна легенда України». У 2007 році лондонська газета «Дейлі Телеграф» внесла його до рейтингу «100 геніїв сучасності». Почесний академік Національної академії мистецтв України.

Народився Іван Марчук 12 травня 1936 року у селі Москалівка Тернопільської області України (в той час Волинське воєводство Польської республіки). Зростав у незаможній селянській родині. Батько Івана Марчука був відомим на всю округу ткачем. Крім Івана у сім'ї було ще троє сестер.

Малювати почав ще в дитинстві, розвинувши свій талант у підлітковому віці, коли вступив до Львівського училища прикладного мистецтва імені Івана Труша на відділ декоративного розпису. Та найбільше він проявився під час навчання у Львівському інституті прикладного мистецтва: тоді художник долучився до підпільної школи, що її створив у 1959 році його викладач Карл Звіринський, який знайомив молодь із досягненнями світової культури та замовчуваною історією України. Згодом переїхав до Києва. З 1965 по 1968 рік працював художником в Інституті надтвердих матеріалів Національної Академії Наук України. 1968 по 1984 рік на Київському комбінаті монументально-декоративного мистецтва робив ілюстрації до радянських видань.

У 1979 році його роботи були представлені на першій виставці українських художників-нонконформістів, організованій молодими представниками української діаспори, у Парижі (Франція), Мюнхені (Німеччина), Нью-Йорку (США), Лондоні (Велика Британія), де на своєрідний стиль картин Івана Марчука звернув увагу Р. Пенроуз, авторитетний мистецтвознавець й особистий біограф Пабло Пікассо.

Саме в цей період його життя КДБ почав переслідувати його за нонконформістські нахили. Крім звинувачень у відступах від соціалістичного реалізму, КДБ підозрювало Марчука в українських націоналістичних симпатіях. Через відмову Союзу художників СРСР прийняти його до своїх лав, він не міг брати участь у виставках і продавати свої роботи. Лише 1980 року відбулася перша виставка Марчука в Києві.

Після почався довгий період еміграції художника. Він емігрував до Австралії у 1988 році, згодом жив рік у Канаді, та потім у США з 1990 по 2001 рік, продовжуючи створювати картини. Після терактів 11 вересня 2001 року у США остаточно повернувся в Україну, де проживав до 2022 року. Через повномасштабну війну художник знову виїхав за межі України і на сьогодні проживає у столиці Австрії – Відні. Він продовжує активно малювати, створюючи нові та доповнюючи існуючі цикли. В період з 2022 до 2024 року створив більше 150 робіт. Друзі Івана Марчука та місцева українська громада у Відні підтримують художника, створюючи можливості виставляти його роботи для насолоди людей, що завжди було найбільшим прагненням художника.

Творчість

Становлення Марчука як художника — процес тривалий і досі не завершений. Він тягнеться від намагань знайти своє місце в радянській системі до поневірянь світом задля невпинного навчання і вдосконалення техніки малювання. За стилістикою, технікою виконання, колористичним вирішенням, тематикою митець ділить свою творчість на 15 періодів: «Голос моєї душі», «Цвітіння», «Пейзажі», «Портрет», «Кольорові прелюдії», «Шевченкіана», «Натюрморт», «Нові експресії», «Біла планета 1», «Біла планета 2», «Виходять мрії з берегів», «Погляд у безмежність», «Віденські рапсодії», «Силуети», «З погляду Вічності».

У раних роботах Іван Марчук звертався до наївних мотивів, але, познайомившись із доробками авангарду та модернізму, знайшов початок «власного шляху у мистецтві». Ним став «пльонтанізм» — авторський метод малювання й стиль у мистецтві, винайдений Марчуком. Слово походить від українського «пльонтати», тобто «плести». Цей термін знають у світі, у словнику міжнародного мистецтва він став визначенням системи творчого мислення та спостереження за світом. Картини Марчука й справді ніби сплетені з тонесеньких ниточок кольору, вони немов об'ємні, а також неймовірно деталізовані. Такого ефекту вдається досягти спеціальним мазком, відтворити який нікому, окрім самого автора, майже неможливо.

Тонкі капіляри фарби створюють дивовижне мереживо, яке міниться й допомагає підсвічуватися відтінкам кольорів. Часто на полотнах створюється ілюзія додаткового освітлення, особливо у нічних пейзажах...

Картини Івана Марчука зберігаються в музеях м. Тернополя, Канівському музеї Тараса Шевченка («Шевченкіана»), у Києві, галереях і приватних колекціях в Австралії, США, Канаді, Японії. У Державному архіві Тернопільської області відкрито особистий фонд життя і творчості митця.

«Для мене мистецтво — це життя й одкровення. Іншої альтернативи немає. Й водночас мистецтво — це каторга. Я працюю 365 днів на рік і без цього не можу. Це присуд долі, карма, вирок, приреченість...»

(І. Марчук).

Відзнаки та нагороди

Заслужений художник України (14 вересня 1996) — за вагомий внесок у розвиток національної культурної спадщини, високий професіоналізм.

Лавреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (7 березня 1997) — за цикл картин «Шевченкіана», «Голос моєї душі».

Народний художник України (3 серпня 2002) — за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняного образотворчого мистецтва, багаторічну плідну творчу діяльність.

Лавреат конкурсу «Людина року» (2006, Тернопільщина).

Лавреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Братів Богдана та Левка Лепких (2009) — за високомистецькі художні полотна останніх років, гідну репрезентацію Тернопільщини на всесвітньому рівні у 2004—2009 роках.

Орден Свободи (25 червня 2016) — за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм.

Відзнака Президента України «Національна легенда України» (20 серпня 2021) — за визначні особисті заслуги у становленні незалежної України і зміцненні її державності, вагомий внесок у розвиток національного мистецтва, спорту, багаторічну плідну професійну діяльність.

Іван Марчук — почесний громадянин міста Києва, Тернополя, Канева, Лановецької міської територіальної громади.

Зірка Івана Марчука встановлена в Тернополі (2011, Алея зірок) та Києві (2020).

Премії Марчука

31 травня 2016 року третя сесія Тернопільської обласної ради шостого скликання підтримала проєкт про започаткування з 2016 року щорічної обласної премії імені Івана Марчука для обдарованих дітей області віком від 7 до 15 років у галузі образотворчого мистецтва.

На грошах та марках

Аверс пам'ятної монети номіналом 5 гривень «Пльонтанізм (Іван Марчук)» Національного банку України (2024).

Раверс пам'ятної монети номіналом 5 гривень «Пльонтанізм (Іван Марчук)» Національного банку України (2024).

Аверс пам'ятної срібної монети номіналом 10 гривень «Пльонтанізм (Іван Марчук)» Національного банку України (2024).

Раверс пам'ятної срібної монети номіналом 10 гривень «Пльонтанізм (Іван Марчук)» Національного банку України (2024).

Бібліографія

Климчук, О. “Я єсмь ...”. Художник Іван Марчук, провидець і подорожній : есей-біографія [Текст] / О. Климчук . – Київ : Український письменник, 2012. – 576 с.

Левицька Л. Іван Марчук: «Я жив, думав, мріяв разом із Тарасом» [Текст] / Л. Левицька // Голос України. — 2014. — 10 жовт. — С. 12.

Ніколаєва Т. Безмежність художника вчора, сьогодні, завжди [Текст] / Т. Ніколаєва // Поштовий вісник . – 2016 . – 13 трав . – С.4.

Петрашик В. Історія однієї експозиції, або «Секрети геніальності: 100 невідомих творів Івана Марчука» [Текст] / В. Петрашик // Образотворче мистецтво. – 2020. – № 1. – С. 38–43.

Садовська Г. Космос Івана Марчука [Текст] / Г. Садовська // Літературний Тернопіль. – 2016. – № 3. – С. 80–88.

Синько Р. Як окрема планета [Текст] / Р. Синько // Українська культура. — 2005. — № 7/8. — С. 23—24.

Скицька У. Іван Марчук [Текст] / У. Скицька / Наші на карті світу : іст. про людей, якими захоплюється світ . – Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. – С.253 – 255.

Унгурян Т. Одкровення від Івана : фрагменти життєпису художника Івана Марчука [Текст] / Т. Унгурян . – К. : Такі справи, 2001. – 141.

Web-бібліографія

Виставка Івана Марчука в Гданську: «Погляд у Безмежність» України [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/lveobp> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 29. XI . 2024. – Перевірено: 24.12. 2024.

Єфремова В. Іван Марчук засіває житницю України [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ojvktk> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 9. VIII . 2024. – Перевірено: 23.11. 2024.

Іван Марчук – геній сучасності: історія життя творця пльонтанізму [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/tbwidd> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 9. VIII . 2024. – Перевірено: 3.II. 2024.

Іван Марчук : «Дайте мені тисячу років – і я розмалюю небо...» [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/cabahm> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 9. VIII . 2024. – Перевірено: 23.11. 2024.

Катаєва М. Художник Іван Марчук святкує день народження: у центрі Києва створять його музей [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/mbqweh> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 12. V. 2022.

Котубей-Геруцька О. «Люди дивляться, а художник бачить». Який він, унікальний стиль українського генія Івана Марчука [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ipytkj> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 12.V. 2022. – Перевірено: 23.11. 2024.

Мистецтво Івана Марчука досягло нового рекорду на аукціоні [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ekqpgi> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 27. VIII . 2024. – Перевірено: 24.12. 2024.

Найвидатніші роботи українського художника Івана Марчука [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/yktguo> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 12. V. 2024. – Перевірено: 12. XII. 2024.

Презентація пам'ятних монет «Пльонтанізм» на честь Івана Марчука [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/pdgryc> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 27. VIII . 2024. – Перевірено: 27.11. 2024.

«Секрети геніальності»: Іван Марчук презентує інноваційне бачення українського мистецтва [Електронний ресурс] . – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/ppobgx> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 18. XI . 2019. – Перевірено: 27.11. 2024.

Архітектура України має багатовікову історію, що втілює в собі різноманітність стилів та напрямків. Від древніх оборонних споруд до сучасних хмарочосів, від ренесансних палаців до конструктивістських будівель. Українська архітектура впевнено крокує в ногу з часом, зберігаючи свою унікальну ідентичність та водночас відкриваючи нові горизонти для розвитку.

Талановиті архітектори – це майстри, які просто не можуть йти на поводу у чистої прагматики. Їх талант і смак диктує інші правила – правила естетики та краси.

Андрій Пашенько **(1959)**

Пашенько Андрій Васильович — архітектор, засновник однієї з найбільш затребуваних в столиці архітектурних студій. Він автор більш 2-х десятків реалізованих великих проектів: амбітні ТРЦ OceanPlaza, IQ Business Center і готель Radisson Blu.

Член-кореспондент Української академії архітектури. Андрія Пашенько можна сміливо назвати українським Норманом Фостером (британський архітектор), залишилося зовсім небагато - почати працювати із зеленою архітектурою.

Андрій Пашенько народився 10 жовтня 1959 р. у Києві. Закінчив Київський інженерно-будівельний інститут (1984). Відтоді працював в інституті «Київпроект». Від 1996 — керівник творчої архітектурної майстерні «А. Пашенько», з колективом якої виконав низку проектів для багатьох міст України, зокрема для Києва, Броварів Київської обл., Львова, Ужгорода, Харкова.

Творчість

Вже зараз на рахунку архітектора більш 2-х десятків реалізованих великих проектів. Серед них у Києві: посольство Туркменістану на вулиці Пушкінська (нині Євгена Чикаленка), (1998), торговий центр «Магелан» на вулиці Академіка Глушкова (2004), торгово-розважальний центр «Ocean Plaza» (найбільший торгово-розважальний центр Києва, 3 поверхи, 420 магазинів, кафе і ресторани, акваріум, водограй, кінозали, стійка інформації, супермаркет, фудкорт, салон краси, відділення банку, банкомати, панорамні ліфти. В такому місці можна провести не одну годину із задоволенням) на вулиці Антоновича, бізнес-центри «Toronto» на вулиці Антоновича (обидва — 2012), «IQ» на вулиці Болсуновська (2013 р. Позиціонується як бізнес-центр найвищого класу «А». Ця будівля має свої ресторан, банк, фітнес-центр, вертолітний майданчик на даху, підземний паркінг, конференц-залу, терасу та іншу інфраструктуру), «Magnet» на вулиці Велика Васильківська (2018), готель «Radisson Blu» на вулиці Ярославів вал (2005), «Укрсоцбанк» на вулиці Ковпака (2007), житлові комплекси «Rivera Riverside» на вулиці Раїси Окіпної (2009), «Tetris Hall» на вулиці Ділова (ЖК Tetris Hall — три житлових будинки на 500 квартир. Різнобарвна плитка та віконні прорізи розміщуються так, щоб нагадувати фігури з однойменної гри. У темряві фасади ще й переливаються квадратами, що світяться. У тих будинків, які з'єднані містком, на даху басейн і майданчик для відпочинку. Приклад того, як цифрові технології можуть взаємодіяти з сучасною архітектурою, відкривати її нові грані та бути частиною будівлі), «Варшавський» на проспекті Правди (обидва — 2015), «Montreal House» на вулиці Антоновича (2019), «Linden Luxury Residences» на вулиці Липська (2020), школа «Brookes CIL International School» на вулиці Дж. Маккейна (2022). Одна з останніх робіт Бюро Андрія Пашенько Простір Арсенальної площі разом з реконструйованою білівлею воєнної Комендатури.

«Проект Арсенальної площі передбачає реставрацію військової комендатури та кофра. Ми зробили усе, щоб пам'ятки архітектури зажили новим життям. Усі фасади, інтер'єри команда реставраторів відновлює дуже ретельно. А поява сучасних приміщень - додатковий стимулом людям відвідувати ці місця.»

(А. Пашенько.)

Відзнаки та нагороди

Член-кореспондент Української академії архітектури. Багато нагород на міжнародних конкурсах, премій Ukrainian Urban Awards та ін.

Web-бібліографія

Андрій Пашенько, керівник архітектурної майстерні «А. Пашенько» [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://steelfreedom.ua> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 20.XI.2024. – Перевірено: 15.12. 2024.

Архітектура - це лакмусовий папір стану економіки країни :[Пашенько А. про про стан та розвиток сучасної архітектури в Україні] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/qnguhz> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 18.XII.2015. – Перевірено: 15.12. 2024.

Ветров А. Андрій Пашенько: Після реставрації раніше розвалений завод Ріхерта на Подолі нарешті стане доступним для всіх багатофункціональним комплексом [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/dvurbs> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 08.VII.2021. – Перевірено: 15.12. 2024.

Пашенько Андрій Васильович [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. – Режим доступу: <https://surl.li/irauvo> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 12.XI.2023. – Перевірено: 15.12. 2024.

Степаненко В. Реконструкція Арсенальної площі: як історію поєднують із сучасністю [Електронний ресурс] . –Електрон. текст. –Режим доступу: <https://surl.li/yfczto> . – Загол. з екрану. – Мова: укр . – Опис засн. на версії, датов.: 29.XII.2020. – Перевірено: 15.12. 2024.

Це не рейтинг, а дуже короткий список. На жаль, до нього не потрапило ще багато визначних постатей. Але це основа, перший крок. Ще більше ви можете дізнатися самостійно. Наважуйтеся!

Бібліографічний покажчик

Вип. 2

У Країна неймовірних талантів

Матеріал підготувала Ліна Сухарева, головний бібліограф ІБВ

Відповідальний за випуск: Олена Чоловська

Редактор: Анастасія Швець

Технічне редагування: Тетяна Величко

Одеська обласна бібліотека для юнацтва

м. Одеса, вул. Ак. Корольова, 46

Тел: (048) 747-22-42; +38(063) 440-37-85

<https://mayakovka.od.ua/>

Е-mail: oubim@ukr.net

oubim.nmv@gmail.com